

Miejskie Muzeum Przemysłowe we Lwowie

KATALOG

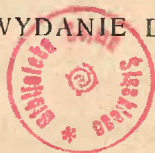
WYSTAWY DZIEŁ ARTURA GROTTERA

URZĄDZONEJ STARANIEM KSIĘGARNI

== H. ALTENBERGA WE LWOWIE ==

UŁOŻYŁ MARYAN OLSZEWSKI

== WYDANIE DRUGIE ==

NAKŁADEM KSIĘGARNI H. ALTENBERGA
LWÓW — 1906

Z Drukarni Słowa Polskiego we Lwowie, pod zarządem J. Ziemińskiego.

MICHAŁ LITYŃSKI

69206

Sz 1h
Sz 262

^I
Pitryńska Katowice 18.8.33

KOMITET WYSTAWOWY:

WŁADYSŁAW REBCZYŃSKI
dyrektor Muzeum

WŁADYSŁAW STRONER
kustosz Muzeum

ALFRED ALTENBERG

STANISŁAW DĘBICKI
artysta malarz

MARYAN OLSZEWSKI

37318
^I

SPIS WŁAŚCICIELI.

Najjaśniejszy Pan, Cesarz i Król Franciszek Józef I.

Aksentowicz Wł. w Kołomyi.

Antoniewicz Jan Boloż, prof. dr. we Lwowie.

Archiwum miejskie we Lwowie.

Borkowski Jerzy Dunin hr. we Lwowie.

Brudermann Rudolf, generał komenderujący Lwowa.

Cybulski Adam Łada, sekretarz Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

Czarnecki Jan w Wieliczce.

Czartoryski Jerzy ks. w Wiązownicy.

Dzieduszycka Włodzimierzowa hr. we Lwowie.

Fedorowicz Kazimierz we Lwowie.

Fedorowicz Wł., członek Izby Panów, w Oknie.

Gabinet dla historyi sztuki Instytutu archeologicznego
Collegium Novum w Krakowie.

Galerya miejska we Lwowie.

Głazewski Adam dr., w Chmielowej.

Gólachowski Adam hr. we Lwowie.

Grottger Jarosław w Krakowie.

Hawranek Edmund we Lwowie.

Horodyski Franciszek c. k. podkomorzy, w Trybunach.

Jordan Henryk dr. w Krakowie.

Ekscel. Lanckoroński Karol hr. we Wiedniu.

Lobmayer I. we Wiedniu.

Lubomirski ks. Andrzej.
Miejskie Muzeum Przemysłowe we Lwowie.
Młodnicki K. w Krakowie.
Młodnicka Wanda we Lwowie.
Mączyński Wincenty dr. we Lwowie.
Muzeum Lubomirskich we Lwowie.
Maszkowski Karol, art.-malarz we Lwowie.
Pappenheim Zygfryd hr. w Iscka-Györky.
Pawlikowski Jan Gwalbert we Lwowie,
Pawlikowska Mieczysławowa w Krakowie.
Paszkowska Leonowa.
Ekscel. Piniński Léon hr. we Lwowie.
Potocki Emil hr. we Lwowie.
Przybysławski Kazimierz w Uniżu.
Przybysławski Władysław we Lwowie.
Serwatowska Felicya.
Skarbkowa Aleksandrowa hr. w Rudkach.
Skupniewicz Józef, radca szkolny w Kołomyi.
Sokołowski Stanisław, sekretarz T. P. S. P.
F. Szalajjowa w Przecławiu.
Szczepańska Melania w Laszkach.
Tarnawiecka w Bykowcach.
Tarnowski St. hr. w Śniatynce.
Tatańczuch Władysław dr. we Lwowie.
Tomasik Józef we Lwowie.

SPIS DZIEŁ.

- 1 **EKSTERMINATOR LISÓW.** Pies skulony z białym paskiem sierści na głowie. Technika kre-skowa.

Rys. i akw. na papierze. Szer. 142 mm., wys. 92 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

Po drugiej stronie papieru:

- 2 **SCENA WOJENNA.** Szkic ołówkiem.

- 3 **EKWIPAŻ** zaprzężony czwórką. Na placu lwowskim stoi niebieska, staroświecka karetka na pasach; w niej siedzi dama, widocznie oczekująca kogoś z pałacu, stanowiącego tło obrazu. Na koniach dwaj dżokeje w czerwonych kubrakach; kilku przechodniów i oficerów.

Ozn. dołem po lewej „Arthur Grottger, grudzień 1849“. Akw. wys. 45 cm., szer. 60 cm.

Wł. M. Pawlikowskiego we Lwowie.

- 4 **WYJAZD NA POLOWANIE.** Józef Grottger (ojciec artysty) i hr. Edmund Dzieduszycki, powożący parą koni, jadą na koźle dorożki na polowanie. W powozie siedzi strzelec.

Oznacz. dołem po prawej „Arthur Grottger 1849 w Zagóreczku“. Akw. wys. 47 cm., szer. 62 cm.

Wł. hr. Tarnowskiego w Śniatynie.

- 5 **CESARZ FRANCISZEK JÓZEF I. WE LWO-WIE.** Cesarz, otoczony swą świtą, przejeżdża przez plac Maryacki. Rok 1851 (16 października). (Akwarela). Litografia z akwareli.

Akwareli tej, którą, wyprzedzając przyjazd cesarza do Stryja, wysłano tamże naprzód i którą tam oglądał potem cesarz w zajętem przez siebie mieszkaniu hr. Zabielskiego, zawdzięcza Grottger stypendyum i pobyt we Wiedniu.

UŁANKA. Dwaj ułani polscy starają się schwy- 6
tać rozhukanego karego konia z porwanymi
cuglami. Na prawo i w głębi konie i ułani; powie-
wiają chorągiewki. W głębi wzgórza i niebo z bia-
łymi chmurkami. Światło od lewej około 20°.

Akw. na białym papierze, szer. 312 mm., wys.
225 mm.

Ozn. na lewo u dołu A. G. 1851, na dole zaś
w środku ołówkiem: „Ułanka“; w górze na prawo
ołówkiem: Arthur Grottger 851.

Własność P. W. Przybysławskiego, Lwów.

BITWA POD GROCHOWEM. (Stoczona dnia 7
25 lutego 1831). Dwie konnice atakują na sie-
bie. Pośrodku jasny, różowy obłok dymu. Na pierw-
szym planie leży siedmiu rannych czy trupów, dwa
kaszkiety, karabin, dwa konie, na prawo armata;
na lewo wznosi się nizki pagórek. Na jasnym tle
obłoku ciemna sylweta jeźdźca w ataku z podnie-
sioną szablą. Niebo chmurne.

Ozn. na dole na prawo:

Własny utwór w dowód uwielbienia i szacunku
J. W. W. Pani Hrabinie Kaboga, ofiaruje

Arthur Grottger 11 Października 851.

Akwarela, gwasz i ołówek na papierze. Szer-
kość 564 mm., wys. 433 mm.

Własność p. Tomasika, Lwów,

A TAK. Na środku postać jeźdźca beduina na ko- 8
niu, otoczonego świtą, na lewo rusza galopem
oddział beduinów na koniach w białych płaszczach
i okryciach głowy.

Akwarela. Szer. 620 mm., wys. 452 mm.

Wł. hr. A. Gołuchowskiego we Lwowie.

- 9 **ESKORTA.** Od lewej z głębi ciągnie szereg jezdnych beduinów, otoczonych eskortą francuską i po środku obrazu skręca w głąb, w miasto wschodnie. Ci znikający w głębi idą pieszo wszyscy w białych strojach.
Akwarela. Szer. 620 mm., wys. 452 mm.
Wł. hr. A. Gołuchowskiego we Lwowie.
- 10 **DZIEWCZĄTKO Z ZAMKNIĘTEMI OCZKAMI.** Głowa nieco podniesiona w górę. Trzy czwarte od lewej, włosy spływają w dół.
Fotografia według rysunku.
Ozn. na prawo w dole Arthur Grottger 1852.
- 11 **CZYSZCZENIE BRONI.** Przed słomą pokrytą chatą, zarośniętą winem, na ławce pod oknem, usiadł żołnierz w szwedzkim stroju (w oknie chaty widać drugiego) i wraz z siedzącą obok niego kobietą przegląda grubą księgę. Po środku starszy brodaty mężczyzna czyści pancerz, a dwóch młodych chłopaków całą siłą wyciągają miecz z pochwy; obok giermek i pies, w głębi przy studni poi jeździec konie. Za parkanem wznoszą się drzewa. Światło od lewej około 70°.
Fotografia z akwareli.
- 12 **SPRZEDAŻ KONIA W ŚLEDZIEJOWICACH.** Z za wrót podcieniowej karczmy wyjeżdża na białym koniu żyd małomiejski, obok biegną dwaj inni i mały żydziak za nimi. Na lewo, wśród żywej gestykulacji żyd w jasnej kamizelce tłómaczy coś dwom szlachcicom, z których jeden, profilem odwrócony, pali długą fajkę. W głębi wózek z krakusem na koźle, dalej zaś widać topolami wysadzaną drogę. Światło od prawej około 70°.
Fotografia z akwareli.

NAPAD SZWEDÓW. Na zaczynający już płonać dworek, przez wyłamany parkan wdzierają się szwedzi; jeden z nich zakłada obrońcę. Na przedzie kilku jezdnych; jeden z nich gwałtownie osadza konia — za nim zakonnik na koniu, w jednej ręce trzymając krzyż, drugą wskazując na coś, krzyczy doń. Od lewej w głębi szeregi wdzierających się, za nimi wśród dymu widoczny kościół.

Fotografia z akwareli.

UCIECZKA. Ku patrzącemu, nieco w lewo, pędzą na koniach dwaj Tatarzy, jeden na białym, drugi na karym koniu. W rękach trzymają strzelby, oglądają się wstecz. Jadą przez skalisty wąwóz — w głębi widać tłumy zbrojnych rycerzy z błyszczącą w słońcu bronią. Światło od lewej 45°.

Akwarela na żółtym papierze (białe miejsca gwaszem). Prostokąt szer. 162 mm., wielk. 98 mm.

Własność p. M. Pawlikowskiej, Kraków.

RYCERZ PRZY ARMACIE. Na pierwszym planie husarz w czerwonym stroju, ze strzelbą, z drucianą koszulką, panterzą skórą przewieszoną przez ramię, niebieskich spodniach, żółtych butach, w kołpaku na głowie, stoi obok armaty, za którą wetknięta w ziemię czerwona chorągiewka. Na prawo dwa kosze, jeden przewrócony, kolczaste, i cztery kule na ziemi. W głąb rozciąga się pejzaż — płynie rzeka, za nią na górze zamek. Światło od lewej 45°.

Akwarela na białym papierze. Prostokąt szer. 98 mm., wielk. 162 mm.

Własność p. M. Pawlikowskiej w Krakowie.

NA CZATACH. Na krasym koniu, stojącym ku lewej, jeździec w fantastycznym stroju, ze strzelbą, spogląda w prawo.

Ozn. dołem po lewej ołówkiem „854“. Akw. na papierze tonowym, wys. 19·5 cm., szer. 26 cm.

Własność hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

- 17 **TRZY MĘSKIE TWARZE**, środkowa frontem do widza, obie boczne w trzech czwartych symetrycznie — korpus lewej jednak, mnicha, od przodu widziany, korpus prawej od tyłu. Stroje szwedzkie. Światło od lewej około 25° od prostopadłej do płaszc. papieru.

Akw. na białym papierze, szer. 200 mm., wysokość 233 mm.

Własność hr. Emila Potockiego.

- 18 **TRZEJ JEŹDŹCY**. Po środku, nieco od tyłu, jeździec na białym koniu, po bokach dwaj inni na ciemnych. Na lewo i na prawo psy w żywym ruchu.

Fotografia z akwareli.

- 19 **POLOWANIE Z SOKOŁEM**. Z głębi ku przodowi, na lewo od widza, ciągnie orszak myśliwski, złożony z mężczyzn i kobiet na koniach. Na lewo dwóch służących puszcza ze smyczy charty, a w górze spada sokoł na czapkę. W głębi ciągnie się od przodu w głąb szereg drzew.

Fotografia z akwareli, ozn. na prawo A. G. 854.

- 20 **PORTRET DZIEWCZĘCY**, lewym profilem do widza zwróconej z włosami gładko na brwi zaczesanemi, dekoltowanej, z szalem na ramionach. Tło owalne kreskami w rombowa szachownicę. Światło na wprost, nieco od góry.

Fotografia z akwareli. Ozn. na dole nieco na prawo Arthur Grottger.

Oryginał, własność p. Budzynowskiej we Lwowie.

BLONDYNKA. Twarz miała ściągłą, owalną, 21
czoło wypukłe, oczy małe, niebieskie, nos prosty i małe usteczka; włosy, kiedy ją artysta malował miała przyczesane gładko, na tył i była w granatowym staniczku, z białym kołnierzem odgraniczającym się od nagiej szyjki. Postać rysowała się na szaroliliowym tle, a tło, włosy i błada twarz harmonizowały wzajemnie w błości. Światło od prawej około 45°.

Szer. 242 mm., wys. 296 mm. Olejno na tekturze.

Wł. p. Tomasika we Lwowie.

PORTAL KOŚCIOŁA ŚW. KATARZYNY w Kra- 22
kowie. Gotycki portal, na lewo stoi żołnierz na prawo budka. Rysunek ołówkiem, światła białym gwaszem; światło od lewej równoległe do płaszczyzny obrazu.

Fotografia z rysunku. Ozn. na dole na prawo A. G.

BYK HOLENDERSKI, od prawego boku wi- 23
dziany, biały z ciemnymi plamami na zadzie, grzbiecie, karku i głowie. W głębi na prawo dwo- rek z werandą i pagórkowaty pejzaż z płotkiem, drogą i sylwetami topól na lewo. Światło od lewej około 50°.

Fotografia z akwareli. Ozn. na lewo na grupce kamieni Arth. Grottger, 855.

DWA STUDYA KONI. Oba widziane od frontu, 24
światło od lewej; w ruchu, prawdopodobnie rysowane z rzeźby.

Rysunek na białym papierze. Szer. 400 mm., wys. 290 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

25
do 36

ILUSTRACYE DO ANNY OŚWIECIMÓWNEJ.

Dwanaście rysunków, z tych 11 sepia i piórkiem, a 12-ty tuszem, wykonanych w Wiedniu dla autora tego dramatu Mikołaja Bołoz Antoniewicza w r. 1855.

Nry 25, 28, 31 i 36 wys. po 24 cm., szer. po 15·5 cm.

Nry. 26, 27, 29, 30, 32, 33, 34 i 35 wys. po 15·5 cm., szer. po 25 cm.

Własność Jana Bołoz Antoniewicza we Lwowie.

Wyszły litografowane przy pierwszym wydaniu tego dramatu we Wiedniu 1856. Mikołaj Bołoz Antoniewicz, poeta ur. 1801, zm. 1887.

25 KARTA TYTUŁOWA. Wśród napisu ręką autora: „Anna Oświecimówna, poemat dramatyczny w pięciu oddziałach przez M. B. Antoniewicza“. Widok zamku w Odrzykoniu.

26 SZERSZEŃ MŁODY I DACKO; robia przygotowania na przyjazd Stanisława.

Ozn. górą „Akt I-y Scena I a“ a dołem

„Na takim haku, sto lat by tu został“.

27 ANNA Z ZUZANNĄ U PUSTELNIKA; po lewej zbliża się niepostrzeżony Stanisław.

Ozn. górą „Akt I-y. Scena 6-a“ a dołem

„Kto to jest?... spojrzij! — Kto ten rycerz w zbroi?!“.

28 ANNA WITA PRZYRODNIEGO BRATA W ZAMKU; między nimi stoi Łaszcz, w głębi Zuzanna.

Ozn. górą „Akt II-i. Scena 2-a“, a dołem

„Cóż tak stoisz, jak ten w strachu

Do kulbaki kozak spięty“.

WŁOŚCIANIE WITAJĄ STANISŁAWA. — 29

Ozn. górą „Akt II-i. Scena 8-a“, a dołem

„Przyszlim witać miłość waszą
Sercem prostem i pocziwem“.

ANNA I ZUZANNA oczekują powrotu Stanisława z Podkamieńca. 30

Ozn. u góry „Akt III i. Scena 1-a“, a dołem

„Coraz bliżej konie lecą
Już i jeźdźców widać w dali“.

ANNA I STANISŁAW. 31

Ozn. dołem „Akt III-i. Scena 4-a“,

„Może zginąć należało
A ja wracam tutaj z życiem“.

ŁASZCZ PODBURZA SZLACHTĘ PRZECIW STANISŁAWOWI. 32

Ozn. górą (obcą ręką) ołówkiem „Akt IV-ty. Scena 4-a“, a dołem

„Nie można! — Na zamek!“

ŁASZCZ NA CZELE SZLACHTY OPUSZCZA PUSTELNIKA I RUSZA NA ZAMEK. 33

Ozn. górą „Akt IV-ty. Scena 7“, a dołem

„Na zamek! — Za mną! — Niech ten ród przepadnie!“.

SZERSZEŃ OSTRZEGA ANNĘ PRZED ZBLIŻAJĄCYM SIĘ NAPADEM SZLACHTY. 34

Ozn. górą „Akt V-ty. Scena 3-a“, a dołem

„Obrony nie jestem już pewnym! — Uchodźcie!“.

ANNA, UMIERAJĄCA U STÓP PUSTELNIKA. 35

Ozn. dołem

„Umarła!“.

- 36 KARTA KOŃCOWA. Ruiny Zamku w Odrzykoniu przy świetle księżyca.

- 37 **P**ORTRET POETY LENAUA. Popiersie poety w średnim wieku. W ręce trzyma zwinięty papier z napisem „Abschied aus Galizien“. (Tytuł poematu Antoniewicza, przetłumaczonego z polskiego na język niemiecki; por. Lenaus Werke, hrsgg. v. prof. dr. Max Koch. Jest to jedyne tłumaczenie, jakiego się Lenau kiedykolwiek podjął).

Rysunek kredką z białymi światłami w owalu, wys. 24·5 cm., szer. 20·5 cm.

Wł. Jana Bołoz-Antoniewicza we Lwowie.

- 38 **W**YGNANIEC POLSKI. Pod palmą po lewej upadł ze znużenia wygnaniec polski; arab zbliża się ku niemu ze współczuciem.

Rys. kredką z białymi światłami na szarym pap. wys. 28·7 cm., szer. 23·5 cm.

Wł. prof. dr. J. Bołoz-Antoniewicza we Lwowie.

- 39 **P**IELGRZYMKA DO HODOWIC. Wśród górzystego pejzażu jedzie ku widzowi po lewej jego stronie w dwie pary koni zaprzężona furmanka, na niej siedzi chłop, na jednym z koni zaś lokaj. Obok furmanki zsiada z konia młody chłopak hr. Oskar Potocki i hr. Chołoniewska, w głębi służba. Na prawo zaś siedzi i rysuje ich Grottger, a hr. Artur Potocki wskazuje mu ręką na jakiś szczegół. W głębi podskakuje piesek. Po niebie ciągną chmurki, w powietrzu unoszą się dwa wróbelki, na najbliższym pagórku wśród krzewów wznosi się krzyż, dalej widać sylwetkę wiatraka, białej wieży i kościoła na wzgórzu.

Rysunek ołówkiem i białym gwaszem na popielatym papierze, szer. 354 mm., wys. 289 mm.

Ozn. na prawo na dole Arthur Grottger.

Wł. hr. Emila Potockiego we Lwowie.

POD KRZYŻEM PRZY DRODZE. Na pierwszym planie droga w głąb prowadząca — po jej drugiej stronie krzyż trójramienny; krajobraz ciągnie się w głąb, na sinym horyzoncie na wzgórku szeregi topól i innych drzew. Na prawo w głębi mała sylwetka wołów i wieśniaka orzącego. Za krzyżem różną wieśniacy zboże. Na pierwszym planie chłop ruski zsiadłszy z kuca poi kosiarza, obok mały chłopczyk wiejski. Światło od lewej około 70°. Akwarala i ołówek, szeroko znaczony, na białym papierze szer. 134 mm., wys. 85 mm.

40

Ozn. na dole na prawo na dole Arthur Grottger.

Wł. prywatna.

RYCERZ NA KONIU BIAŁYM, widziany od swego profilu jedzie wśród górskiego pejzażu na pierwszym planie — w głębi po lewej i prawej widać po parze lisowczyków, w lewych swych rękach trzymających strzelby. Niebo chmurne, w głębi za sylwetą gór wznosi się zamek. Koń ma na sobie kare plamki, ogon przewiązany ma czerwoną kokardą; rycerz, w czerwonym stroju, żółtych szwedzkich skurzanych butach ma na piersi pancerz i hełm na głowie. Światło od lewej około 45°.

41

Akw. na białym papierze, szer. 180 mm. wys. 116 mm.

Ozn. na lewo u dołu w kącie 18 $\frac{A}{G}$ 56.

Wł. Pani Felicji Serwatowskiej.

W ALPACH. Ku lewej, profilem widziana jedzie konno kobieta z twarzą zwróconą ku widzowi za nią na koniu ciemniejszej maści mężczyzna w szwedzkim stroju. Światło od prawej około 40°.

42

Fotografia z akwareli.

- 43 **STUDYUM KONIA.** Koń ciemnej maści osiodłany, widziany w trzech czwartych od prawej. Tylne lewa noga nad kopytkiem biała. Światło od prawej około 50°.
Fotografia z olejnego studium.
- 44 **KOMEDYA W CZTERECH AKTACH.** Cykl z czterech obrazków, rysowanych w roku 1856 w Krakowie.
- 44 Akt I. Młody człowiek w cylindrze idzie drogą wysadzaną drzewami, w ręce trzyma kwiaty. W głębi ukazuje się szybko idąca postać.
- 45 Akt II. Młody człowiek przystaje i stojąc na jednej nodze poprawia obuwie. Zapatrzone na lewo szybko zbliża się mężczyzna z cybuchem w ręce, i
- 46 Akt III. kopie pierwszego, któremu cylinder spada z głowy.
- 47 Akt. IV. Przeproszenie.
Szer. 218 mm., wys. 230 mm.
Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.
- 48 **OŚM GŁÓWEK CHARAKTERYSTYCZNYCH,** wszystkie w profilu ku lewej. Główka młodej panienki, trzy razy powtórzona; głowa męska bez zarostu; głowa starego mężczyzny z wielkim orlim nosem, dwa razy powtórzona; głowa młodego mężczyzny z długim cienkim wąsem, pochylona na wprost.
Szkic sepia, wys. 28 cm., szer. 36 cm.
Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.
- 49 **PORTRET DZIEWCZĘCY** (Pni Jakubowicz) en trois quarts na prawą. — Włosy krótko przystryżone, ciemne blond, brwi ubogie we włosy, oczy małe niebieskie, usta wąskie z głębokimi kątami, szczęki szerokie, twarz okrągła w zarysie, dość kańciasta i bogata w powierzchnię, lekki ru-

mieniec na policzkach, szyja naga — na biuście biały ażur przejrzysty z trzema błękitnymi wstążeczkami, spiętymi na piersi w kokardy — pod nim żółta suknia. Tło brązowe, owalne. Światło od lewej około 30°. Ol. na płótnie szer. 421 mm. wys. 539 mm.

Ozn. na prawo nad ramieniem 18 A. G. 56.

Wł. Eks. Leona hr. Pinińskiego. Lwów.

TRZY GŁÓWKI. Na górze na prawo męzka z profilu, od niej en trois quarts, pod spodem dziewczęca od lewego profilu. 50

Szkic akwarelą na białym papierze. Szer. 135 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

POLOWANIE Z SOKOŁEM. Na tle góry, uko- 51
ronowanej potężnym zamkiem u stóp której płynie (na prawo) rzeka — i na tle blizkich drzew siedmiu jeźdźców w rozmaitych ruchach, a wśród nich uwijają się charty. Na przodzie na prawo pasterz z owcami. W górze na prawo unosi się czapla, na którą spada sokół. Światło od lewej około 45°. Heliograwura z oryginału.

AUSTRYACKI OFICER OD UŁANÓW portret p. 52
Głazewskiego widziany w trzech czwartych od lewej. Ogolony, z fajeczką w ustach, z rękoma w kieszeniach ciemnej bluzki o czerwonych wyłogach rękawów i kołnierza, z prawą nogą wprzód wysuniętą, w butach i szarych spodniach. W tle boisko, po którym sylwetą naznaczony jeździec, dalej wieża kościółka wśród drzew, w głębi górzysty krajobraz. Niebo chmurne. Światło od lewej 45°. Akwarela i biały gwasz na żółtym papierze, szer. 258 mm., wys. 366 mm.

Ozn. na prawo u dołu skośnie: Arthur Grottger 1857 r.

Wł. p. Adama Głazewskiego.

53 **WÜRDE DER FRAUEN.** Tryptyk, którego pola oddzielone są od siebie ornamentem z gałązek, liści i gron winnych. Środkowa część, najdłuższa w pionie kończy się u góry ostrołukowo zagiętymi gałązkami, tak, że zostają trójkątne pola wypełniające prostokąt środkowego obrazu wypełniony ornamentem roślinnym. Przez oba łuki zwisa wstęga z napisem gotyckimi literami: *Würde der Frauen*. U spodu pod winogronowym ornamentem w kształcie litery S się wijącym mężczyzna w staroniemieckim stroju z łukiem w lewej ręce, prawą trzyma prawicę siedzącej oboz niego dziewczyny, podnoszącej rękę do twarzy o skromnie spuszczonej oczach. Siedzą na stopniu ziemi, za nimi gruby pień drzewa. Nad owym ornamentem unoszą się trzy kobiece postacie ze wstęgą róż, a jedna z nich rzuca w dół różę.

Na lewem skrzydle, pod sklepieniem, mimo błagań i powstrzymywań mężczyzny i klęczącej kobiety odwraca się i odchodzi książę jakiś niemiecki. za nimi dwóch mężczyzn, a u boku jednego z nich zwisają kajdany.

Na prawem skrzydle wraca rycerz w dom, a naprzeciw niego z rozpostartymi rękoma go witając, wybiega matka z dwojgiem dzieci. U góry siedzą dwa gołębki.

Rysunek ołówkiem i akwarelą (w tonach) na żółtym papierze.

Ozn. u dołu na prawo Arthur Grottger 1857. Światło wszędzie od lewej około 50°.

Wł. hr. Leona Pinińskiego.

Temat do tej koncepcyi zaczerpnął G. z utworu Schillera „Würde der Frauen“, mianowicie jest środkowa część tryptyku ilustracją pierwszej — lewa część ilustracją drugiej, prawa wreszcie trzeciej zwrotki.

1. Ehret die Frauen! sie flechten und weben
Himmlische Rosen ins irdische Leben,
Flechten der Liebe beglückendes Band,
Und in der Grazie züchtigem Schleier
Nähren sie wachsam das ewige Feuer
Schöner Gefühle mit heiliger Hand.
2. Ewig aus der Wahrheit Schranken
Schweift des Mannes wilde Kraft;
Unstet treiben die Gedanken
Auf dem Meer der Leidenschaft;
Gierig greift er in die Ferne,
Nimmer wird sein Herz gestillt;
Rastlos durch entlegene Sterne
Jagt er seines traumes Bild.
3. Aber mit zauberisch fesselndem Blicke,
Winken die Frauen den Flüchtling zurücke,
Warnen zurück in der Gegenwart Spur.
In der Mutter bescheidener Hütte
Sind sie geblieben mit schamhafter Sitte,
Treue Töchter der frommen Natur.

WIANKI. Na pierwszym planie stoją frontem 54
dwie dziewczyny. Na prawo stojąca, z lewą
nózką wprzód wysuniętą, chyli się właśnie, by położyć
na wodę wianek swój z trzema świeczkami. Dziew-
czyna obok niej, na prawo od niej, już położyła,
stoi z rączkami skrzyżowanymi i unoszącemi nieco
w górę sukienkę. W głębi sylwety brzegów i drzew —
zachodnie zaróżowione niebo.

Akw. na białym papierze. Szer. 257 mm., wys.
271 mm.

Wł. p. Hawranka, we Lwowie.

ZYGMUNT AUGUST NIE POZNANY NA ŁO- 55
WACH PRZEZ RADZIWIŁŁA. Pod drzewem
na stopniu ziemi na lewo frontem król, o długich wło-

sach, w ciemnej obcisłej kurtce, obcisłych jasnych spodniach w prawej ręce trzyma puhar, a lewą chwyta za rękę Radziwiłła co z zaciśniętą prawicą zwraca się ku niemu. Światło od przodu.

Technika kreskowa.

Fotografia z rysunku.

- 56 **PORTRET WŁASNY.** Z lewego profilu. Włosy dość krótko strzyżone, na skroń zaczesane, z tyłu nieco wyrośnięte. Światło pada prostopadle do płaszczyzny papieru. Technika kreskowa.

Rys. ołówkiem, w połowie wszerz linia przecięcia papieru. Sz. 185 mm., wys. 232 mm.

Wł. Eks. hr. Leona Pinińskiego, Lwów.

- 57 **PORTRET KOBIECY.** Z lewego profilu widziany. Postać siedząca po kolana. Włosy gładko na tył zaczesane z kokardkami na głowie i z tyłu, szyja naga, suknia wcięta ma koronkowe wyłogi, rękawy z szerokimi bufami z koronką u szerokich wylotów. Na obu rękach bransolety; krynolina. Prawa ręka wsparta, lewa trzyma książkę (wskazujący palec włożony między stronicę) na której tytuł: Lamartine. W głębi drzewa, na lewo topola. Światło od przodu nieco z góry. Technika kreskowa; rysunek niezmiernie blady w tonie, delikatny.

Rys. na żółtym papierze. Szer. 208 mm., wys. 300 mm.

Ozn. na lewo u dołu: Artur Grottger, 1857, we Lwowie.

Wł. p. dr. Tatarczucha we Lwowie.

Z MIŁOSNYCH HISTORII GROTTERA.

58
do 65

Grotter i niezmiernie zdolny muzyk Rafał Maszkowski żyli w ścisłej przyjaźni, posuniętej aż do związku „braterstwa”. Obaj kochali się w „Luzie”, córce mieszczanina wiedeńskiego, cykl zaś przedstawia ich zajęcie się jej osobą, zagłębienie do okna, przesiadywanie w kawiarni naprzeciwko jej mieszkania i przejścia balowe.

Kiedy Maszkowski, mający większe powodzenie u wspólnej bogdanki, pomimo to, lekceważąc sobie uczucia swoje, Grottera i jej, wyjechał do Dreżna, Grotter, który mu po bratersku w całej miłośnej aferze ustąpił — rozgoryczył się i stracił przyjaźń dla niego.

FENSTERPROMENADE. Rafał Maszkowski (po prawej) idzie pod rękę z Arturem Grotterem, od lewej strony obrazu ku prawej — przez Mariahilferstrasse we Wiedniu; obok rogu przechodząc zagląda Grotter w okno parterowe, na którym widać dwa wazoniki. Grotter jakby powstrzymywał Rafała M., laską w lewej ręce robi gest, lub jakby mu tym gestem dawał coś do zrozumienia. Obaj w cylindrach, Grotter ubrany ciemno, M. ma jasne spodnie szeroko lamowane. Za nimi w głębi jakiś gruby i drugi wysoki mężczyzna. Światło od lewej około 45°. Technika kreskowa.

58

Rys. ołówkiem na białym papierze. Szerokość rysunku 217 mm., wys. 282 mm.

Ozn. na prawo w dole: A. Grotter, 1857.

Wł. p. Karola Maszkowskiego, artysty-malarza, Lwów.

- 59 ZDERZENIE. Idą tą samą ulicą od prawej ku lewej (jak gdyby zawrócili napowrót) widziani lewym profilem, szybko niezmiennie; Grottger trzymający w lewej chustkę ogląda się wstecz na M. i wpada na brzuch grubego jegomościa (ojca tej, przed którą urządzali Fensterpromenade, którego na poprzednim obrazku widać idącego w głębi z kapeluszem w ręku). Przechodzący obok przyglądają się scenie ze zdziwieniem. Technika kreskowa. Światło z przodu.

Rys. ołówkiem na białym papierze. Sz. rysunku 214 mm., wys. 286 mm.

Ozn. na dole na prawo: Artur Grottger, 1857.

Wł. p. Karola Maszkowskiego.

- 60 W KAWIARNI. Siedzą maczając rożki w kawie: na lewo, od przodu widziany Grottger, na prawo, głową profilem ku lewej zwrócony Maszkowski. Za wskazówką obok stojącego kelnera patrzą obaj w okno. Stolik umieszczony na stopniu. Rysunek konturem bez modelacyi.

Ozn. na prawo w dole: Artur Grottger, 1857.

Szer. 213 mm., wys. 287 mm.

Wł. p. Karola Maszkowskiego.

- 61 NA BALU. Stoją obaj symetrycznie w drzwiach pokoju, Grottger na lewo, Rafał Maszkowski na prawo, we frakach, obaj profilem, z cylindrami w lewych rękach. W głębi widać ciągnące się pokoje i trzy postacie w sylwecie, u góry zaś płonące lampy.

Rysunek ołówkiem na białym papierze. Szerokość 213 mm., wys. 207 mm.

Wł. p. Karola Maszkowskiego, artysty-malarza, Lwów.

POŻEGNANIE. Lewym profilem widoczni Rafał i (za nim na lewo) Artur, trzymając w ręku cylindry i laski oddają głęboki ukłon postaci, której tylko lewa rączka z płonąca świecą, z koronkowym końcem rękawa i częścią krynoliny widoczna. Obaj mają podniesione kołnierze i szczelnie zapięci. W głębi pani jakaś, tyłem odwrócona ubiera na małą nóżkę kalosz, inna, z olbrzymim zarękawkim schyla się ku niej i czeka — na prawo jakiś wojskowy wdziewa na prawą rękę płaszcz, za nim sięga ktoś po cylinder na wieszadle. W głębi szafy z pudłem na cylinder i innemi i z jakimś biustem. Światło od lewej od świecy.

Rysunek ołówkiem na białym papierze. Prostop. Sz. 212 mm., wys. 283 mm.

Ozn. na prawo na dole: Artur Grottger, 1857.

Wł. p. Karola Maszkowskiego, artysty-malarza, Lwów.

POWRÓT W DESZCZ. W dżdżystą noc idą szybko, deszcz i woda z rynnow leje na nich, cylindry się im zniekształciły. Grottger trzyma swój ręką. W głębi widać okno i słupek. Woda im pod nogami bryzga.

Rysunek ołówkiem na białym papierze. Prostop. Sz. 212 mm., wys. 287 mm.

Ozn. na prawo na dole: Artur Grottger, 1857.

Wł. p. Karola Maszkowskiego.

PRZY BUFECIE. Odwróconego tyłem widać Rafała Maszkowskiego, w ciemnym zakiecie i jasnych lamowanych spodniach, obiema rękami opartego lekko o ladę bufetu; obok niego na prawo stoi Grottger od lewego profilu widziany, lewą ręką wsparty o słupek bufetu, w prawej trzyma cygaro, lewą stopę przycisnął do lady i zagiał błyszczący

trzewik w palcach. Kieszeń w skos wykrojona, zakłady krótkie, wcięte w pasie po 2 guziki z tyłu, a od pasa rozszerają się. Włosy zaczesane na skroń. Grottger nachylił się cośkolwiek ku przodowi i obaj zabawiają się ze zasłoniętą przez postać Rafała Maszkowskiego kasyerką. W głębi widać na pułkach flaszki rozmaitego kształtu, z przodu zaś u góry pali się gaz. Na lewo postać kucharza z założonymi rękoma w czepcu na głowie — patrzy na obu młodzieńców. Światło od przodu i góry, od gazowej lampki.

Rys. ołówkiem na białym papierze. Prostokąt. Sz. 213 mm., wys. 288 mm.

Ozn. na prawo na dole: Artur Grottger, 1857.

Wł. p. Karola Maszkowskiego, artysty-malarza, Lwów.

- 65 SEN. Po środku na dole szafka, na której karczek, dwie szklanki i dwa lichtarze. Na lewo i na prawo łóżka do połowy widoczne, na lewo spi na wznak Maszkowski, na prawo Grottger. W górę dokoła wianek czemraz mniejszych główek maku. W tym wianku: kajdany, domek, gałązka ciernistej róży, przebite strzałą serce, dwie głowy szatańskie, list, główka aniołka ze skrzydełkami, sztaluga z płótnem, książka Ernst Maltra vers Bal? lis, sześciocentowa sztuka, Aninger, dwa krzyżyki — w górze wiolonczela, spadająca urwana kotwica, której się dwaj ludzie trzymają, a wreszcie na samym wierzchu anioł.

Rys. ołówkiem na białym papierze Sz. 212 mm., wys. 283 mm.

Ozn. na prawo na dole: Artur Grottger, 1857.

Wł. p. Karola Maszkowskiego, artysty-malarza, Lwów.

SPRAWUNKI.

66
do 67

I. Dwie kobiece postacie en face w strojach z lat pięćdziesiątych, z parasolkami w lewych, z wóreczkami, na których napisano 1000 w prawych.

66a

U dołu podpisane:

„Munia i Pani Paulina wybierają się robić sprawunki. Przed wsiadaniem“.

II. Prawym swym profilem przedstawiona dorożka pędzi przez ulicę, koń w karykaturalnym galopie, woźnica gubi cylinder, w dorożce widać kapelusz i część sukni.

66b

U dołu podpisane:

„Jadą!! — Wszystko się miga, a dusza się raduje“.

III. Po środku drzwi, po obu bokach szyby wystawowe z kapeluszami. Przy lewej tyłem, z żarłocznego zachwytu nachylona i rękoma o szybę oparta stoi Munieczka, na prawo w takiejże samej pozycji pani Paulina.

66c

Na dole wypisany wspólny ich okrzyk:

„A! A! A! A! A!“.

Pod Munieczką na lewo jej słowa:

„Ale chodź no tu Paulinko, jakiż to prześliczny kapelusik!“.

Pod Paulinką na prawo jej słowa:

„Ach! Munieczko, Munieczko, co za mantyla, ale co za mantyla!“.

Pod tem wspólne ich zdanie:

„Niema to, jak Wiedeń!“.

- 67a IV. (W drugiej ramce). W sklepie, przed ladą, obie tyłem, między niemi w głębi za ladą modniarka z kapeluszem na drążku. Za nią szuflady, nad niemi na drążkach szereg kapeluszy, na każdym prymitywnie i karykaturalnie zrobiona twarz.

Podpis:

„Ach! Jaki piękny! — Ach! — ten wezmę! Munieczko, ten wezmę!! Ten wezmę!“.

„Ale proszę Ciebie nie chwal tak Paulinko! (Skubie za suknię). Lieber Frau? Was kost diese Hut? — 10 Fl.? — O! das sind zu viel, dieses Hut ist er nicht werth von die die 10 Fl. — 9 Fl. ist schon genug! — Lieber Frau! Aber so viel! — Ich habe eine andere Hut gekauft und viel eine besseres von dem — und er kosten (?) nicht so viel gehabt gezahlt wie sie sagen. — Auf dieses Hut ist nich so viel... ubranie... ubranie — Paulinko proszę cię, jak to po niemiecku ubranie?“.

Na prawo przy brzegu pionowo:

„Ubranie po niemiecku? Mnie się zdaje Munieczko „angezogen“.

„Ah! prawda. — Ja liebes Frau, dises Hut ist nich so viel angezogen so schön! etc. etc. etc.“.

- 66d V. (w pierwszej ramce). Pośrodku kapelusz, obie kobiety schylone, rozwartemi, pożerającemi patrząc nań oczyma; w głębi kapelusze i manekiny, na prawo modniarka z kapeluszem w ręku.

Podpis:

„A! A! A!
Wiesz Paulinko kup sobie to!
Co za fason! — jaki fiou!“.

Cztery rysunki piórkiem po obu stronach białego papieru, przez którego środek biegnie z góry na dół ślad zgięcia.

Szer. 340 mm., wys. 250 mm.

Wł. Eks. hr. Leona Pinińskiego, Lwów.

VI. (Na lewo od V.). Na lewo mantyle na wieszadłach. Każda z nich ma znów wykrzywioną do śmiechu twarz na sobie. Na prawo Paulinka swym lewym profilem schyla się, za nią frontem Manieczka, obie z gestykulacją rąk. W głębi subjeKT z bokobrodami. Na górze, od lewej ku prawej, na pisy na szufladach:

POIRE DE PRUSSE	MOUSSLIN	GRODENAPI
BETES D'ALLEMA	MERINOS	
VICTIMES DE POLOGNE		
PRIX FIX		
GENIE DE FRANCE		
ESPRIT à la RUSINO		

Podpisano:

„Munieczko! Ach! jaki to przecudny kaftan! Ach! ja go kupię!!“.

„Paulinko nie chwal to tak bardzo, bo drogo zaceni. Tu w Wiedniu, moja Paulinko, musisz zawsze to chwalić, co brzydkie, a nawet ganić to właśnie, co ci się podoba. — (Obróciwszy się do kupca:) — Was kosten dieser Kaftan? 38 FL! — A! — 36 FL! ist genug. — Kupiec: Leider kennen (sic!) wir nicht! — A! Für meiner Freindin ist zu theier dieser Kaftan. Sie missen ihn geben fir 36 fl. und wenn Sie nicht wollen geben, so missen wir gehen wo anders fort. Udajmy, że pójdziemy Paulinko! etc. etc.“.

VII. (Na drugiej stronie po lewej). Dorożka, woźnica nachylony (spodnie w kratki, dobre skrócenie i dobre przytem trzymanie rąk, dobre obserwacye) po lewej Paulinka z tłumokiem pod prawą ręką, profilem, na prawo od niej Munieczka również z tłumokiem, rękę podnosi ku woźnicy.

Podpis:

„Sie Fiaker! wenn Sie jezt auf der Mittersteig kommen so lassen Sie aus, meiner Freindin wird sie ausgestiegen: — Wiesz Paulinko, że jak przyjedziemy do domu to tam gęby porostwierają!!! (do furmana:) Aber müssen Sie fahren sehr schnell — meiner Freindin hat kajnen Zeit! — Paulinko, oni tam pogłupieją — gęby porostwierają“.

67b

67c

- 67d VIII. (Na prawo). Wnętrze, przez otwarte drzwi widać drugi pokój. W pierwszym i w drugim zrywają się na łóżkach pogłupieli z otwartymi gębami i wybałuszonemi oczyma dwaj mężczyźni. Swym prawym profilem wchodzi Munieczka, gospodyni za nią osłupiała podnosi ręce.

Podpis:

„Hm! — Ah! — I cóż Mama na to mówi, i cóż wy na to? — No cóż? — Zgadnijcie wiele kosztuje? — 100 fl! — 50 fl. — 80 fl. — Aha! Figa — 37! — A a a a a a!

Nie może być! — A to strach — a a a a a a a!“.

Cztery rysunki piórkiem po obu stronach białego papieru, przez którego środek biegnie z góry na dół ślad zgięcia.

Szer. 339 mm., wys. 251 mm.

Wł. Eks. hr. Leona Pinińskiego, Lwów.

- 68 SEN. W głębi okno, za którem widać dach i drzewa. Wzdłuż obrazka rozciągnięte śpią dwie męskie postacie na poduszkach. Za nimi na krześle usnęła kobieta.

Rys. ołówkiem na białym papierze, szer. 247 mm., w. 149 mm.

Wł. p. K. Przybysławskiego w Uniżu.

- 69 TURYSĆCI W MNICHOWIE. Poprzez wygięty w górę most idzie Jakubowicz z żoną. On w czapce z daszkiem, w szerokiej narzutce, ona z welonem u głowy trzyma się go pod lewą rękę i patrzą sobie w oczy. W głębi domy, na lewo wieża. Za nimi z podniesionymi w górę rękoma, biegną Grottger i Maszkowski w cylindrach. Na dole na prawo podpisano „Kuber, Kubor!! — Światło od lewej 45°. Rysunek ołówkiem na białym papierze, szerok. 344 mm., w. 212 mm.

Wł. p. K. Przybysławskiego w Uniżu.

JAKUBOWICZOWIE I GOLIZNA W MNICHOWIE. Mężczyzna i kobieta tyłem widziani. Podpisano: po obu bokach skośnie; sehr traurige Gegend; na samym dole: Jak błoto, to ja paskiem suknię podnoszę.

Rys. ołówkiem sz. 198 mm., w. 260 mm.

Wł. p. Kaz. Przybysławskiego w Uniżu.

(Jakubowicz był szwagrem malarza Marcellego Maszkowskiego, przyjaciela Grottgera. Posiadał wielki majątek, żył w Monachium wystawnie i grupował dookoła siebie całą polską malarską ówczesną kolonię.)

SCENA PRZY OKNIE, oświeconem światłem księżycą, po przez które widać uliczkę i dachy miasta. Mężczyzna z małą bródką, o ściągniętych brwiach cofa się i opiera o framugę okna, w koszuli, lewą ręką chwyta się za pierś. Na prawo mrok, w tym mroku odróżnić można konturem, szkicowo zaledwie zarysowaną postać mężczyzny w kapeluszu, tyłem do widza odwróconą, zwróconą do głównej postaci obrazu.

Rys. ołówkiem na niebieskim papierze. Szer. 197 mm., wys. 246 mm.

Po drugiej stronie ramy znajduje się obrazek, 197 mm. szer., 286 wys., kredką na białym papierze, przedstawiający:

KOTKA, przednią część ciała, głowę i nóżki.

PORTRET WŁASNY Z LAT SZKOLNYCH. Stojąca postać młodego artysty, w wysokich butach, z fezem na głowie, na wprost. Ręce założone w kieszenie, w ustach cygaro; w głębi sztaluga.

Ozn. dołem po prawej „A. G. 1858“. Akw. wys. 22 cm., szer. 15 cm. Kartka z albumu hr. St. Tarnowskiego, malowana w Krakowie.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

74
do 77

SZKOŁA SZLACHCICA POLSKIEGO.

Cykl złożony z czterech akwarel, wys. po 32c m., szer. po 27 cm., znaczonych dołem po prawej lub po lewej „18 A.G. 58“.

- 74** STRZELANIE Z ŁUKU. W parku czarnowłosey chłopak w stroju polskim, z przewieszonym saj-dakiem, tyłem obrócony, mierzy z łuku do tarczy; młodszy blondynek, z karabolką u boku, pilnie mu się przygląda.
- 75** REPRYMENDA. W izbie staroszlacheckiej, o dy-lowanej powale, stary szlachcic, w zielonem fu-trze, zdaje się, rozkazującym ruchem lewej ręki ostro karcić młodzieńca, w niebieskim żupanie kor-nie stojącego w głębi izby; po prawej leży chart. Przez otwarte drzwi widać w tylnym pokoju dwie postacie kobiece.
- 76** PRZED BITWĄ. Ojciec w pełnym rynsztunku, jadąc na gniadym koniu ku prawej, daje przed atakiem towarzyszącemu mu na siwym koniu sy-nowi raz jeszcze przestrogi i wskazówki. W głębi zgiełk bitwy, w tle jasno-niebieskie niebo z bia-łymi chmurkami.
- 77** BŁOGOSŁAWIENSTWO OJCOWSKIE. Pod roz-łożystem drzewem ojciec, ciężko ranny, podtrzy-mywany przez młodego chłopaka, ujął prawicą lewą rękę syna, który w głębokiem wzruszeniu twarz ręką zakrywając, przed nim po lewej ukląkł. W głębi po prawej, stoi rycerz z chorągwią.
Heliograwury z oryginałów.
Oryginały są własnością p. A. Humnickiego.

GŁOWA KOBIECA z prawego profilu widziana. Włosy na ciemieniu gładko przyczesane, w dół spada pukiel, przewiązany warkoczem, oplatającym głowę kołem koło uszu aż po nad czoło. W uchu kolczyk. Szyja wolna, suknia spięta broszką, przez ramiona biały szalik. Tło lekko z tyłu zaznaczone. Świetłocien niezdecydowany.

78

Rys. ołówkiem na białym papierze. Prostokąt szer. 156 mm., w. 200 mm.

Wł. Muzeum Lubomirskich we Lwowie.

PORTRET KOBIECY. (Pani K.) W trzech czwartych od lewej. Włosy w tył zaczesane, w uszach duże kolczyki, na szyi brożka, szyja naga.

79

Rys. (owal.) ołówkiem na białym papierze.

Wł. pana M.

STUDYUM GŁOWY KOBIECEJ, trois quarts od lewego profilu, w chusteczce na głowie, podwiązanej pod szyją; oczy szeroko rozwarte, błyszczące, usta w uśmiechu. Studium momentalnego wyrazu.

80

Fotografia z rysunku.

Ozn. na dole na prawo, 1858.

GŁOWA DZIEWCZĘCA widziana z przodu. Loki blond z dwoma grzebyczkami nad skroniami; od tyłu spadają na przód aż po obojczyk siwe wstążeczki, po 4 z każdej strony. Oczy niebieskie; na nagiej szyi czarna, wązka wstążeczka, jasny, siny stanik z kokardą u węzła w niebieskie pasy i kratki. Tło niebieskie, u góry owalne. Światło od lewej około 35°.

81

Akwarela. Prostokąt szer. 163 mm., w. 213 mm.

Ozn. na prawo koło lewego ramienia A. G. 1858.

Wł. Eks. hr. Pinińskiego, Lwów.

- 82 **GŁOWA DZIEWCZĘCA** widziana z przodu. Włosy ma czarne, oczy piwne, obnażoną szyjkę, ciemno-popielatą wąską wstążeczkę na niej; biały szeroki kołnierzyk wykładany. Tło sine. Światło na włosach i cienie powiek, warg i brody niebieskim tonem sinym; podobne też, tony na kołnierzyku. Światło od lewej około 45°. Technika kreskowa.

Akwarela, w cieniach ołówek. Prostokąt szer. 125 mm., wys. 173 mm. Ozn. na prawo koło ucha: W dzień Bożego 1859 r. A, G.

Wł. Eks. hr. Pinińskiego, Lwów.

- 83 **GŁOWA DZIEWCZĘCA EN TROIS QUARTS**, na swą prawą zwrócona, podniesiona nieco w górę, z obnażoną szyją. Bruneta o niebieskich oczach. We włosach w świetle i cieniach na twarzy ton niebieski, na nosie we fałdach intensywniejsze cienie cynobrem (kreskami). Biały, koronkowy kołnierz z cynobrową plamą kokardy, szary stanik, tło seledynowe owalne. Światło od lewej równoległe do płaszc. pap. nieco od góry.

Akw. na białym papierze, szer. 176 mm., wys. 231 mm. — Nieoznaczone.

Wł. Eks. hr. Leona Pinińskiego we Lwowie.

- 84 **GŁÓWKA DZIEWCZĘCA**. Bruneta z czerwoną chustką na głowie, brwi zrosnięte, wargę górną niezmiernie wąską w porównaniu z dolną, na nagiej szyi dwa paciorki. Stan (w niebieskim gorseciku), obwiązany szalem, prawa ręka obnażona wзира z pod krótkiego białego rękawka. Tło szare, owalne u góry. Twarz cała silnie różowa. Lekki zwrot na prawo, światło prawie prostopadłe.

Akwarela na białym papierze. Szer. 166 mm., wys. 219 mm.

Wł. Eks. hr. Leona Pinińskiego we Lwowie.

SZKIC DO OFELII. Rys ołówkiem na białym 85
papierze, u góry owalny, szer. 142 mm., wys.
142 mm.

Wł. p. Fedorowicza w Oknie.

POSTAĆ KOBIECA lewym profilem widoczna, 86
o długich, rozpuszczonych, na dół spadających
włosach, nagiej szyi, ciemnej szacie. Światło od
lewej z góry równoległe do płaszczyzny obrazu.
Technika tonowa, na tonowanych płaszczyznach
kreskowa. Światło na twarzy białym gwaszem,
kontur profilu linią.

Rys. ołówkiem na szaro-żółtym papierze. Szer.
142 mm., wys. 218 mm.

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

PORTRET PANNY HORNUNG JAKO OFELII. 87
Stojąca postać młodej panny z długimi, rozpu-
szczonymi włosami płowymi, w bieli, w profilu
ku lewej. Na piersi róża.

Ozn. dołem po prawej „Arthur Grottger 1859 r.”
Akw. wys. 32 cm., szer. 22·5 cm.

Wł. hr. Jerzego Eunin Borkowskiego we Lwowie.

Reprodukcy z Perlesa: Pozostałe nieznane prace
Artura Grottgera.

PORTRET MATKI Grottgera. Twarz młodej 88
kobiety w trzech czwartych na prawo zwrócona,
o kruczych na tył głowy zaczesanych włosach. Cera
śniada, brwi równe, szerokie powieki, nos orli,
w swej linii zbliżony do kształtu nosa Artura. Szyja
naga, ozdobiona różowymi wążutkami wstążecz-
kami, na ramiona zarzucony szal ozdobny w orna-
menty. Światło pada na twarz na wprost. Dużo
tonów niebieskich (we włosach, na twarzy), technika
szerokich plam z retuszem.

Akw. na białym papierze. Szer. 203 mm., wys. 229 mm.

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

- 89 **BERTHA.** Głowa dziewczęca en face, o blond włosach z rozdziałem po środku i warkoczem na ciemieniu w krąg splecionym, w białym czepeczku związanym kokardą pod brodą. Szyja zasłonięta chustką żółtą, na której plamami naznaczony liliowy ornament. Oczy niebieskie, w brodzie dołeczek, tło szare. Światło od lewej około 30°.

Akwarela na białym papierze. Szer. 167 mm., wys. 222 mm.

Ozn. u spodu: den 10/5 60 Bertha (10 poprawione jest z 18). Własność jak nr. 90.

- 90 **CZERKIES** galopujący na koniu szarej maści. Z dzidą w ręce prawej, naprzód pochylony z pistoletem za karminowym pasem po prawej stronie ciała, z czapką o żółtej wypustce, rozwianymi długimi włosami, rozwartymi oczyma, nozdrzami i ustami swej ciemnej, krótko zarośniętej twarzy, z żółtymi rękawami, niebieskiem okryciem ciała (na spodniach żółty pas), rozwiana w powietrzu kurtka. Koń ma obie pary odnóży wyciągniętych, szyję wstecz rzuconą, głowę w poziomie, uszy wstecz, oko rozwarte, zęby na wierzchu, grzywa i ogon rozwiane. Niebo lekko zaznaczone, pod rumakiem unoszącym się właśnie w powietrzu, na prawo parę suchych źdźbeł — w głębi jakby mogiła się wznosi, bladym, niebieskim tonem zaznaczona. Światło od lewej około 35°.

Akw. na białym papierze, szer. 267 mm., wys. 332 mm. Ozn. na prawo u dołu (sieną): Arthur Grottger Tuczyńskiemu, Wiedeń 1860.

Wł. Eks. Leona hr. Pinińskiego we Lwowie.

PÓŚCIG. Przed widzem profilem trzech jeźdźców 91
w galopie od prawej ku lewej. Dwu z nich
tuż, tuż chwyta umykającego, który się właśnie
opuszcza na brzuch konia, by uniknąć schwywania.
Heliograwura z akwareli.

UCIECZKA HENRYKA WALEZEGO. Z głębi 92
wjeżdżają na górę po wąskiej drodze trzej
jeźdźcy, wśród blasku księżyca. Na lewo za zakrę-
tem drogi znów w głąb widać wśród drzew syl-
wetę jeźdźca rekognoskującego. Na wszystkich po-
staciach widać niepokój. Światło od prawej ok. 45°.

Fotografia z olejnego obrazu.

Ozn. na prawo u dołu: Arthur Grottger 1860.

ZYGMUNT AUGUST I BARBARA w uścisku, 93
na platformie z kolumnadą wśród parku w księ-
życową noc; oboje zwrócenie do siebie, widoczni
swymi profilami. Światło od prawej na postaciach,
z głębi od księżyca na kolumnach.

Heliograwura z oryginału.

WIDOK WIEDNIA. Na pierwszym planie zie- 94
leń drzew i kilka postaci w sylwetach —
w cieniu; dalej ciągnie się morze jasno oświetlo-
nych dachów, wież i kopuł, pośrodku tum św.
Szczepana, a w głębi sine góry. Traktowane nie-
zmiernie szeroko. Światło od prawej.

Akw. na białym papierze. Sz. 238 mm., wys.
163 mm.

Wł. p. Adama Łady Cybulskiego w Krakowie.

PEJZAŻ. Na pierwszym planie skała z krzyżem 95
wetkniętym na szczycie, w głębi obrośnięty la-
sem stok góry. Niebo pomarańczowe, zachód słońca,

na skale światła ciepłe w tonie, reszta ginie w zimnym niebieskawym cieniu.

Akw. na żółtym papierze. Szer. 258 mm., szer. 194 mm.

Wł. p. J. Czarneckiego.

- 96 **PORTRET MALARZA MASZKOWSKIEGO** (ojca). Malowany jako studyum do obrazu „Modlitwy Konfederatów“ i w tym obrazie naczelne miejsce zajmujący. Na podmalowanym tle popiersie sędziwego artysty, z krótkim siwym wąsem. Głowa i oczy wzniesione ku prawej.

Ozn. dołem po lewej „Barszczowice 23/8 (poprawione ołówkiem na 9) 860 A. G. Szkic olejny na kartonie, wys. 32 cm., szer. 24 cm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

- 97 **PORTRET MEŹCZYZNY** (malarz Marcei Maszkowski) od prawego profilu widziany, w konfederatce, z długimi na kark spadającymi włosami. Kołnierz biały odgranicza szyję od szarej odzieży. Tło ciemne zielone. Światło od lewej.

Olejno na tekturze. Szer. 310 mm., wys. 380 mm. Ozn. na dole na prawo, A. G. Barszczowice 25/8, 860.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 98 **POPIERSIE MEŹCZYZNY.** (Jakubowicz.) Na wprost w konfederatce, brunet, na zielonem tle. Światło od lewej.

Ol. na tekturze. Szer. 180 mm., wys. 335 mm.

Ozn. na lewo A. G. Barszczowice $27/9$ 860.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

- 99 **WŁOŚCIANIN RUSKI.** Zwrócony w trzy czwarte w swą prawą, o małych oczach, w dół zwi-sających wąsach, szerokich szczękach, długich, na

oczy szesanych włosach, z nagą szyją, wyłożonym kołnierzem.

Ozn. na dole na lewo „Barszczowice 20/9 860“
A. G. — Olejno na płótnie.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

GŁÓWKA CHŁOPAKA WIEJSKIEGO, prawie 100
frontem, nieco od lewej widziana, z długimi włosami, otwartymi lekko ustami, nagiej szyi. Technika tonowa, na niej kreskowa, światła białe. Światło pada na przód jego twarzy.

Rys. ołówkiem na białym papierze. Szer 229 mm.,
wys. 244 mm

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

CHŁOPAK WIEJSKI (NA WPROST). Na zie- 101
lonem tle popiersie młodego chłopaka wiejskiego. Główka nieco spuszczone. Biała koszula i żółtawa sukmana.

Oznaczony dołem po lewej „Barszczowice 11/10 860“ a po prawej A. G. Ol. na tekturze, wys. 32 cm., szer. 26 cm. Oprawiony w owal.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

CHŁOPAK WIEJSKI W PROFILU KU LEWEJ. 102
Na jasnozielonym tle popiersie młodego chłopca, w lewo zwrócone. Głowa o długich, płowych włosach, w pół profilu ku lewej. Biała koszula, żółtawa kamizelka, popielata sukmana.

Ozn. dołem po lewej „Barszczowice 11/10 860“, a po prawej B. G. Ol. na tekturze, wys. 32 cm., szer. 26 cm., oprawny w owal, pendant do poprzedniego.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

- 103 **MODLITWA WIECZORNA ROLNIKA.** Po zachodzie słońca młody rolnik nad pługiem poleca pracę swoją opatrności. Obrócony od widza, wznosił głowę ku jasnemu niebu i ręce złożył do modlitwy.
Ol. na pł., szer. 560 mm, wys. 440 mm.
Wł. hr. St. Tarnowskiego w Sniatynce.
- 104 **WŁADYSŁAW HR. TARNOWSKI.** Prawy profil. Fotografia z oryginału.
- 105 **HETMAN TARNOWSKI.** Popiersie mężczyzny, w trzech czwartych na swą prawą, w renesansowym stoju na ciemnym tle, u góry herb z napisem I. T. H. W. K.
Ol. na płótnie. Szer. 250 mm., wys. 385 mm.
Wł. hr. St. Tarnowskiego w Sniatynce.
- 106 **PORTRET MĘŻCZYZNY,** w trois quarts na lewo zwrócona głowa. W kapeluszu o szerokich kresach, od których pada cień na twarz, oczy wąskie, wąsy w dół, bródka. Technika kreskowa. Światło od prawej około 45°.
Rysunek, owal. Szer. 147 mm., wys. 180 mm.
Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.
- 107 **MODLITWA KONFEDERATÓW** przed bitwą pod Lanckoroną. Przed świerkowym lasem na szczycie pagórka, na tle pejzażu, w którego głębi widać nizinę, na niej obóz, a dalej ku widnokręgowi wzgórze ze zamkiem, na pierwszym planie widać klęczących pieszych konfederatów. Wśród nich stoi zatopiony w modlitwie ksiądz zakonnik, w głębi nieco wyżej, słońcem oblani trąbią dwaj trębacze a wśród drzew powiewają chorągiewki jeźdźców.
Fotografia z olejnego obrazu.

SZKIC DO WARSZAWY (Nr. 112). Trafiony kulą, 108
pada wstecz powstaniec, jedną ręką zasłaniając
głowę, drugą chwytając za sobą oparcia. Szkic.
Światło od prawej około 45°.

Rys. ołówkiem na białym papierze. Szer. 214 mm.,
wys. 296 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

WARSZAWA.

109
do 115

Cykl, złożony z siedmiu rysunków kredką na
kartonie, wys. po 350 mm., szer. po 260 mm.

Wł. hr. Włodzimierzowej Dzieduszyckiej we
Lwowie.

Pogrzeb ten odbył się w Warszawie jako mani-
festacya narodowa równocześnie z uroczystem świę-
ceniem Unii horodelskiej. Biskup znany był ze
swych uczuć patryotycznych. Obie manifestacye od-
były się dnia 10 października 1861. Jenerał-guber-
nator Gerstenzweig wymógł na hr. Lambercie, ów-
czesnym namiestniku, że ogłosił stan oblężenia
w Warszawie, ponieważ dnia następnego, jako
w rocznicę śmierci Kościuszki, miała się odbyć
manifestacya. Mimoto ludność warszawska zgro-
madziła się licznie w kościołach. Gerstenzweig więc
wymógł na namiestniku, że pozwolił na rozpędze-
nie tłumu, wszakże bez użycia gwałtu, lecz kiedy
mimo wezwania, zgromadzona ludność nie wycho-
dziła z kościołów, wojsko je otoczyło i przez 18 go-
dzin trzymało w oblężeniu, poczem wyłamawszy
drzwi, kolbowało lub i około 3.000 mężczyzn uwię-
ziło. Na drugi dzień kapituła postanowiła znieważone
kościóły zapieczętować, wszystkie zaś inne zamknąć.

GRUPA ŻYDÓW z procesyjnego pogrzebu 109
arcybiskupa Fijałkowskiego. Rabin, trzymając w le-

wej modlitewnik i opierając się prawicą na towarzyszu, postępuje zwolna z trzema współwyznawcami, w profilu ku lewej. Światło od lewej ok. 70°.

Ozn. dołem po lewej A. G. 1816.

- 110 WŁOŚCIANIN I DWAJ SZLACHCICE, grupa z tegoż pogrzebu. W środku postępuje ku lewej włościanin białowłosy, w siermiędze, z rozwiniętym sztandarem; dwaj ze szlachty w strojach narodowych podtrzymują go. Światło od lewej około 70°.

Ozn. dołem po lewej A. G.

- 111 KAPŁAN, BŁOGOSŁAWIĄCY MONSTRANCYĄ. Kapłan z głową w dół pochyloną stoi ku prawej przed ołtarzem. Na stopniach po prawej chłopak o długich włosach, trzymający kadzielnicę, a po lewej drugi odwrócony tyłem. W głębi kilka głów. Światło od prawej około 70°.

Ozn. dołem „18. A. G. 61.“.

- 112 PIERWSZA OFIARA. Młodzieniec w czamarze wali się w tył, trafiony kulą w piersi. Prawa ręka upuściła książkę do nabożeństwa, zestrzelona konfederatka leci w powietrzu. Światło od prawej około 70°.

Ozn. dołem po lewej A. G.

- 113 MODLITWA WDOWY. Młoda kobieta w ciężkiej żałobie prowadząc dwóch chłopczyków, weszła do kościoła, by się pomodlić za duszę zabitego. Światło od lewej równoległe do płaszczyzny obrazu.

Ozn. dołem po lewej na chrzcielnicy A. G.

- 114 NIESZPORY. W ławce kobiety młode i stare, stojąc i siedząc modlą się za dusze poległych.

Inne znowu siedzą na ziemi u stóp ławki: między niemi matka, dająca piersi dziecku i dziewczynka, składająca chłopcykowi rączki do modlitwy. Światło od prawej równoległe do płaszczyzny obrazu.

Ozn. dołem po lewej A. G.

ZAMKNIĘCIE KOŚCIOŁÓW. Mnich (bernardyn) z głową zranioną, obwiązaną chustą, zamyka na klucz drzwi kościoła; drugi, za nim stojący, trzyma księgę kościelną.

115

Ozn. dołem na lewym skrzydle drzwi A. G.

W SASKIM OGRODZIE. W lewej grupie młoda matka, podająca pałasz synkowi, prowadzącemu pieska; po lewej drugi, po polsku ubrany, trzyma „historią polską”. Za nią młoda kobieta, zwraca uwagę starca w polskim stroju na zbliżającego się w głębi alei jenerała moskiewskiego. Po prawej na ławce i za nią trzech młodzi ludzie, w płaszczach lub po polsku ubrani, z wyrazem rezygnacyi.

116

Ozn. dołem po prawej „18 A. G. 62”. Rysunek kredką z białemi światłami. Oryginał własność p. Władysława Czajkowskiego w Medwedawcach.

Heliograwura z oryginału.

WYTRĄCONA. Młoda kobieta, z niemowlęciem na ręku, wydalona z rodzicielskiego domu, obraca się ze zgrozą ku otwartym drzwiom domu, skąd wychylająca się ręka, podaje jej zawiniątko.

117

Ozn. dołem na drzwiach „A. G. 1862”.

Heliograwura z oryginału, własność barona Dobraskyego w Choletowie.

MŁODY BOREJSZA. (Epizod z bitwy pod Małagoścżą). Zima. Przed słomianą chatą stoi powstaniec Borejsza, odwodząc cyngiel od strzelby.

118

Z chaty wychyla się drugi powstaniec. W głębi grupa czterech powstańców na tle zimowego krajobrazu. Światło od przodu. Technika tonowa.

Rysunek kredką czarną i białą na żółtym papierze. Szer. 310 cm., wys. 390 mm. Ozn. dołem po lewej A. G. 1863.

Wł. dra Henryka Jordana w Krakowie.

119 do 127 POLONIA.

Cykl, złożony z dziewięciu rysunków kredkowych na kartonie, własność hr. Jánosza Pálffyego w Preszburgu. (Reprodukcye w heliografurach).

119 KARTA TYTUŁOWA. Cztery postacie alegoryczne na stopniach kamiennych wśród kolumn. Nagi młodzieniec, z mieczem u boku, w frygijskiej czapce, rozrywa kajdany na rękach kobiety, całej zakrytej ciemną szatą, obok dwaj inni, jak do zbliżającego się brzasku rozwierają ramiona. Na kolumnie na lewo wyrzyta data MDCCCLXIII. Światło pada od lewej strony.

120 POBÓR. Trzy postacie. Jedna, mężczyzna, ze skrępowanemi z tyłu rękoma, znika za otwartemi drzwiami — druga, kobieta, w bieli, upadając i prawicą opierając się o ścianę, wyciąga ręce ku drzwiom, (trzecia z ruchem przerażenia zwłaszcza w prawicy, świeci). Łoże, przewrócone krzesło i półeczka z książkami na ścianie, krucyfix, pistolety.

Źródło światła na obrazie.

121 KUCIE KOS. Od środka obrazu, od kutych kos, bije świetlny blask na kowali i powstańców, kujących w żywym, pełnym rozmachu ruchu, dwaj

zbrojni w pistolety powstańcy bez ruchu i ponu-
rzy. Przy drzwiach czata. W cieniu, na lewo w głębi
kobieca postać.

BITWA. Fragment bitwy; grupa około sztandaru, 122
ranni i umierający. Jeden strzela, dwóch mierzy.
W głębi las. Oświeca ich od przodu padające światło.

SCHRONISKO. Śnieg leży. Powstaniec przykłada 123
rękę do oczu i wyteża badawczo wzrok. Wy-
dziera mu z rąk karabin młoda kobieta. Chłop
wprowadza do chaty, obok której stoją, rannego
powstańca. Skulony pies, sunie się pod parkan.
Przechodzący żyd wskazuje ręką w głąb, ostrzega,
objasnia. W głębi w zagrodę umyka kobieca po-
stać. Słońce świeci od prawej strony.

OBRONA DWORU. Kominek z lustrem w rogu 124
pokoju, na nim zegar i dwa wazon. Na ścianach
statuetka, obrazy. Uniesienie rozpacz w ruchach
dwóch młodych kobiet, przestrach i chowanie się
u dwojga małych dzieci, kulawy starzec i staru-
szka w rezygnacyi. Dwaj gotowi do strzału pow-
stańcy, podtrzymują drzwi.

SPUSTOSZENIE. Kłębi się dym, okno rozwarte, 125
wazonik z kwiatem przewrócony, meble zniszczone.
Martwy leży mąż, przez jego ciało przerzucony
trup żony, na ziemi zwłoki dzieciątka, tuż pod
ręką i głową matki. Tuż obok trup młodzieńca.
Z twarzą w dłoniach stoi w głębi powstaniec.

PO BITWIE W LESIE. Między nagiemi zwłokami 126
trzy postacie z załamanemi rękoma, nieruchome,
bez łez. Nieco dalej w głąb, dwaj wieśniacy.

- 127 **ŻAŁOBA.** Kobiety płaczą nad stołem — obandażowany wchodzi mężczyzna, przymyka oczy, odwraca twarz. Młody chłopak nań tylko patrzy. Na ścianie zegar, obrazy, na kominku wazon — rolety spuszczone.
- 128 **POLSKA UKRZYŻOWANA.** Na krzyżu postać kobieca, przed nią grono dzieci.
Heliograwura ze szkicu.
- 129 **PO POWSTANIU.** Młodzieniec bez nogi, o kulach, z rysami Grottgera, za nim dziewczynka, patrząca mu w oczy, obok młoda kobieta z książką na rękach, ze spuszczoną w dół głową, stąpają ścieżką parku.
Fotografia z rysunku kredką.
- 130 **Z OSTATNIA OBRĄCZKA.** „Versatz-Amt“. Matka z dzieckiem na ręku — drugie dzieciątko płaczące, trzyma się jej sukni — w głębi trzy kobiece postacie i mężczyzna, wychodzący z biura, liczy otrzymane pieniądze.
Fotografia z rysunku kredką.
- 131 **WALKA.** Na śniegu, krwią zboczonym, atakuje bagnietem czerwono ubrany powstaniec, obrócony tyłem, rosyjskiego żołnierza, opuszczającego broń; z głębi po lewej pada strzał, wymierzony na powstańca. Zawierucha śnieżna. Światło od prawej około 80°.
Ol. na płótnie, szer. 263 mm., wys. 213 mm., (blejtr.) Ozn. na lewo u dołu A.G.1864.
Wł. ks. Czartoryskiego w Wiązownicy.
- 132 **POJEDNANI.** Na śniegu, oświeconym przedzierającym się przez chmury słońcem, leżą dwa trupy — powstaniec na wznak, moskal twarzą do

ziemi. W głębi lasek świerkowy, trupy poległych i kruki. Światło od góry.

Ol. na płótnie. Szer. 264 mm., w. 211 mm. (blejtr.)
Ozn. na lewo w dole A. G. 1864.

Wł. ks. Czartoryskiego w Wiązownicy.

SZKIC DO LITUANII „WALKA“. (P. nr. 174). **133**
Rysunek ołówkiem na białym papierze. Prostopadł. szer. 223 mm., wys. 272 mm.

Wł. generała Brudermanna, komendanta załogi lwowskiej.

PIES. Szkic do obrazu z Lituanii Nr. 174. Rys. **134**
kredką na żółtym papierze, wycięty i naklejony.
Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

W ten sposób nieraz Grottger starał się znaleźć najodpowiedniejsze umieszczenie postaci w obrazie, przez przykładanie w różnych miejscach wykrojonej sylwety.

POMYSŁ DO LITUANII. Bór. Przewrócony pień; **135**
przestępuje go powstaniec ze strzelbą w rękach, pistoletem za pasem, z obnażonymi rękoma, płaszczem na ramionach, o długich włosach. Oczy jego schylonej głowy śledzą przestrzeń przed nim. Światło od prawej około 44°.

Rys. kredką czarną i białą na żółtym papierze. Szer. 411 mm., wys. 515 (u góry owalne).

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

SCENA OBOZOWA. Las. Księżycowa noc. Ogniska, grupy powstańców na prawo i w głębi, **136**
na lewo pasie się koń osiodłany, karabiny poustawiane w stożki.

Akw. na szarym papierze. Szer. 309 mm., wys. 228 mm.

Po drugiej stronie kartonu szkic ołówkiem:

- 137 PRZEJŚCIE PRZEZ GRANICĘ, szkic ołówkowy do kompozycji, którą potem Grottger wykonał olejno nr. 156.

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

- 138 SCENA Z POWSTANIA. Wnętrze; przez otwarte drzwi zagląda służąca, dzieciak przy drzwiach ociera sobie rączkami zaszlochane oczy, na ramionach męża zawisła żona.

Szkic ołówkiem na białym papierze. Szer. 319 mm., wys. 228 mm.

Po drugiej stronie tego kartonu szkic do:

- 139 PRZEJŚCIA PRZEZ GRANICĘ. Szkic do nr. 156.

- 140 DWAJ POWSTAŃCY, jeden na lewo, pieszy, wyciąga szablę, drugi na koniu, prawym swym profilem widziany.

Szkic ołówkiem na białym papierze. Szer. 273 mm., wys. 210 mm.

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

- 141 PRZED ŚLUBEM. Wnętrze salonu. Na środku postać kobieca w ślubnej sukni, z wiankiem na głowie, z rękoma opuszczonemi, splecionemi, z głową do góry podniesioną, z wyrazem rozmarzenia.

Szkic ołówkowy na białym papierze. Szer. 200 mm., wys. 288 mm. (u góry owalny).

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

- 142 W WIEZIENIU. Cella więzienna. Na środku postać kobieca stoi, zgarbiona, w płaszczu na ramionach, z lewą na biodrach, prawą o ławkę

oparta z otwartymi ustami, ściągniętymi ku wewnątrz i ku górze brwiami, z wyrazem rozpacz, bólu, żalu.

Szkic ołówkowy na białym papierze. Szer. 200 mm., wys. 288 mm. (u góry owalny).

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie,

GALILEUSZ. Na pierwszym planie postać mężczyzny w renesansowym włoskim stroju — frontem, prawicą oparta o stół, z lewą zacisniętą pięścią, z wyrazem stanowczości w rysach, odwrócona od stołu, na którym Ewangelia i krzyż obok świecy płonącej. W głębi kilka postaci. 143

Szkic ołówkiem na białym papierze.

Po drugiej stronie:

GALILEUSZ, jako starszy niż na poprzednim szkicu mężczyzna bez zarostu i zwrócony w swą prawą, ręce jego mają podobne, jak na poprzednim ruch i wyraz. 144

Szkic ołówkiem na białym papierze, karta ze szkicownika. Szer. 315 mm., wys. 230 mm.

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

TAŃCE POLSKIE. Karton podzielony na trzy części. Na lewo Kadryl — grupa strzelających żołnierzy; na prawo Walc — ranny wijący się z bólu człowiek; na dole dwie przytulone do siebie postacie kobiece. Na lewo na górze napisano: 145

Polonaise
Polka
Walzer
Mazur
Kadril

Po drugiej stronie kartonu!

POLONAISE. Fragment z pochodu na Sybir. Na dole nagi mężczyzna w rozmachu, z mieczem w ręku, 145a

od tyłu widziany. Rys. ołówkiem na białym papierze. (Kartka ze szkicownika). Szer. 315 mm., wys. 230 mm.

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

- 146 **GŁOWA STARCA.** Na popielatem tle popiersie dziada z bujnym włosiem i takąż brodą, czarno ubranego, w profilu ku lewej. Wielkość naturalna. Olejno na płótnie, wys. 640 mm., szer. 510 mm. Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

- 147 **PARKI.** Bruneta, blondyna i rudowłosa; w parku obok białego posagu. Blondyna po środku wiąże bukiet róż, bruneta podaje wstęgę rudowłosej, która ją przecina. Blondyna w ciemnej bordeaux, bruneta w białej, ruda w popielatej odzieży. Światło od prawej równoległe do płaszczyzny obrazu. Ol. na płótnie. Szer. 449, wys. 342 mm. Ozn. na prawo A. G. 1864.

Wł. Gabinetu dla historyi sztuki Instytutu archeologicznego Collegium Novum w Krakowie.

- 148 **POPIERSIE MADONNY Z DZIECIĄTKIEM JEZUS.** Na zielonem tle popiersie Madonny, trzyma prawą nagą ręką, nagie dzieciątko i na nie spogląda; na głowie niebieska opona. Olejno na drzewie. Wys. 48 cm., szer. 35 cm. Kopia z Belliniego. Ozn. dołem po lewej „Venezia Lipiec 1864“.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 149 **MNICH.** Cała postać, z długą brodą, w profilu ku lewej, w żółtym habicie i długim purpurowym płaszczu z takąż mantylą. Ol. na tekturze, wys. 24 cm., szer. 15 cm. Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

POPIERSIE jasnowłosej weneçyanki w niebieskiej 150
sukni i żółtym płaszczu; w profilu ku prawej;
dolna część twarzy zasłonięta kotarą.

Szkic olejny na tekturze, wys. 34 cm., szer. 21 cm.
Ozn. „Venezia Lipiec 864“.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

MADONNA Z DZIECIĄTKIEM. Na szaroziele- 151
nem tle Matka Boska, widziana po pas, w czer-
wonej sukni i białej oponie na głowie, dotyka pal-
cami prawej ręki (naszkicowanego załedwie) dziecią-
tka Jezus, siedzącego ku prawej, na jej lewym kolanie.

Ol. na tekturze, wys. 36 cm., szer. 30 cm. Ozn.
„Wenecya Lipiec 864“.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

NIEWIASTA Z PERŁAMI WE WŁOSACH, wi- 152
dziana po pas, w różowej sukni, na wprost;
głowa z perłami w złotoblond włosach, zwrócona
przez ramię ku lewej.

Ol. na tekturze, szer. 210 mm., wys. 350 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

WENEÇYANIN. Na tle filaru, popiersie młode- 153
go mężczyzny o typie weneckim, o smagłej
twarzy, z króczymi włosami i bródką. Profil ku
lewej. Ubrany w zieloną suknię i zarzuconą jedwa-
bną materyę, zgiętą na ramieniu.

Ol. na tekturze, szer. 310 mm., wys. 380 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

DOSTOJNIK KOŚCIELNY W ADORACYI. Na 154
jasnem tle profil ku prawej popiersia łysego,
otyłego mężczyzny z ogoloną twarzą, w purpuro-
wym (naszkicowanym płaszczu), lamowanym popie-
latym jedwabiem.

Ol. na tekturze. Sz. 320 mm., wys. 400 mm.

Ozn. dołem po prawej: A. G.

Wł. hr. St. Tarnowskiego, w Śniatynce.

- 155 **P**ORTRET BRUNETKI W ŻÓŁTEJ DRAPE-
RYI. Na popielatem tle popiersie młodej damy,
siedzącej w profilu ku swej lewej, długie czarne
włosy rozpuszczone; oparta o zieloną poduszkę.

Ozn. po prawej: A. G. 13/5 65.

Ol. na płótnie, owal. Sz. 555 mm., wys. 620 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego, w Śniatynce.

- 156 **D**ZIEWCZĘ PRZEPROWADZAJĄCE POW-
STAŃCÓW PRZEZ GRANICĘ. Na tle zieleni
młode dziewczę w czerwonej spódnicy i niebieskim
fartuszk, z koralami na szyi i z koszykiem jagód
w ręku, przedarło się przez gęstwinię do słupa gra-
nicznego i spogląda badawczym wzrokiem ku pra-
wej, dając równocześnie lewą ręką znak dwu za-
czajonym w krzakach powstańcom.

Ol. na płótnie. Sz. 430 mm., wys. 540 mm.

Ozn. dołem po środku: 18 A. G. 65.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

- 157 **W**PRACOWNI ARTYSTY. Nieco na prawo
od środka stoi profilem mężczyzna (Władysław
hr. Tarnowski) w średnim wieku o regularnych ry-
sach, z brodą i długimi wstecz zaczesanymi wło-
sami, w czarnej czapce i narzuconym na ramiona
płaszczu, spadającym w dużych fałdach, przytrzy-
mywanym rękoma; lewa widoczna. Białe kołnier
odgranicza cerę twarzy od czerni stroju. Z pod
długiego płaszcza wyzierają buty. — Od jego po-
staci pada cień na bogaty pejzażowy gobelin w ogólnym
zielonym tonie. Tak stojąc patrzy na umieszczony
przed nim na sztaludze obraz. Na ziemi leżą dwa

kartony, stoi odlew Venus milońskiej, a od góry zwisa spięta czerwona kotara. Światło od lewej około 45°.

Ol. na drzewie. Sz. 264 mm., wys. 350 mm.

Wł. p. Skupniewicza w Kołomyi.

PORWANIE MICHAŁA ANIOŁA. Wnętrze. Na lewo przed obrazem stoi z paletą w ręku Michelangelo, obok stolik z przyborami malarskimi, z głębi zjawia się kilkunastu opancerzonych i uzbrojonych mężczyzn, by z rozkazu papieża Juljusza drugiego, porwać artystę. Na lewo posążek. Światło od przodu. 158

Ol. na tekturze. Szer. 356 mm., wys. 266 mm.

Wł. p. J. Czarneckiego w Wieliczce.

AMOR I PSYCHE. Gaj. Księżycowa noc. Z posągów zstąpiły dwie postacie i zbliżają się do siebie. Światło z głębi. 159

Ol. na tekturze. Szer. 472 mm., wys. 227 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

PORTRET WŁASNY. Na brunatno podmalowanym tle popiersie artysty w profilu ku lewej. Głowa z nieco zmarszczonym czołem i niezwykle energicznym wyrazem twarzy, prawie na wprost. Obraz malowany tylko białą i brunatną farbą. 160

Ozn. dołem po lewej: „Stasiowi memu na pamiątkę 10/11 65 Arth“.

Ol. na drzewie dębowym w kształcie palety. — Sz. 260 mm., wys. 320 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

PANNA MŁODA (z Wróblewic w pow. drohobyckim). Na zielonawym tle popiersie młodej dziewczyny w białej koszuli i żółtawej sukmanie, 161

z koralami na piersi, z wiankiem i wzorzystą koronką na głowie. Półprofil ku lewej.

Ozn. dołem po prawej: A. G. a nadtem 65.

Ol. na tekturze. Sz. 500 mm., wys. 650 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

- 162 **PORTRET KOBIECY.** Młoda dama, brunetka, siedzi w fotelu widoczna od swego prawego profilu, z twarzą na wprost zwróconą. Włosy na tył zaczesane. U szyi nagiej i rąk, przejrzyste koronki, brylantowa broszka, w pasie przypięty kwiat. Ręce na kolanach. Na lewo stolik i kwiaty. Tło ciemne bordeaux. Światło na wprost.

Ol. na płótnie. Szer. 970 mm., wys. 1200 mm.

Wł. ks. Czartoryskiego w Wiązownicy.

- 163 **PORTRET MĘŻCZYZNY;** od swego lewego profilu widoczny, brunet siedzi w fotelu przed biurkiem, nad którym zwisa zielona kotara.

Ol. na płótnie. Ozn. na prawo dołem Arthur Grottger 1865. Szer. 970 mm., wys. 1200 mm.

Wł. ks. Czartoryskiego w Wiązownicy.

- 164 **PORTRET DZIEWCZYNKI.** (Lewy profil), z perłkami na szyi, w jasnej sukience. Sukienka kredką białą. Twarz kreskami, włosymi kreskami i tonem. Światło od prawej.

Rys. na żółtym papierze. Sz. 210 mm., wys. 252 mm.

Wł. hr. Włodzimierzowej Dzieduszyckiej, Lwów.

- 165 **PORTRET DZIEWCZYNKI.** (Anny hr. Dzieduszyckiej), w trzech czwartych od prawej. Blond włosy z grzebyczkiem nad czołem, szyjka naga, jasna sukienka przepasana niebieskim paskiem, rączki złożone na nogach. Tło ciemne owalne.

Szkic olejny na płótnie. Owal. Szer. 460 mm., wys. 578 mm.

Wł. hr. Włodz. Dzieduszyckiej we Lwowie.

PORTRET ALFONSYNY HR. DZIEDUSZYCKIEJ. Na wprost, nieco od lewego profilu widziana, włosy wstecz zaczesane, pod nagą szyją na czarnym stroju biała świetna koronka. Tło ciemne owalne. 166

Ol. na płótnie. Owal. Sz. 500 mm., wys. 620 mm.

Wł. hr. Włodz. Dzieduszyckiej we Lwowie.

PROFIL (PRAWY) DZIEWCZĘCIA, (KLEMENTYNY Hr. DZIEDUSZYCKIEJ). Światło na wprost. Nieskończona praca. 167

Ol. na płótnie. Owal. Sz. 460 mm., wys. 578 mm.

Wł. hr. Włodz. Dzieduszyckiej we Lwowie.

TRÓJKA KONI W BIEGU. Szkic ołówkiem na białym papierze. Szer. 221 mm., wys. 140 mm. 168

Wł. Fr. Horodyskiego w Trybuchowcach.

GŁOWA KONIA. Od lewego boku w trzech czwartych, widziana po szyję. 169

Onaczono na dole na prawo: Arthur Grottger Stasiowi na pamiątkę 10/3 865.

Rys. ołówkiem. Fotografia z oryginału.

NIECH ŻYJE SŁOWIAŃSZCZYŻNA. Małe chłopięce gnomki w rozmaitych okryciach głowy siedząc na rusztowaniu kuja posąg kobiecy ze sztandarem w lewicy. Na szczycie rusztowania zatknięty świerk z tablicą, na której napisano: Niech żyje Słowiańszczyzna 30 maja 1865 w Wiedniu. 170

Ozn. na dole: Arthur Grottger.

Fotografia z rysunku.

¹⁷¹
do 176 **LITUANIA** (1864—1866).

Cykl, złożony z sześciu rysunków kredką, wys. po 59 cm., sz. 45·5 cm.

Wł. Muzeum narodowego w Krakowie.

- 171 **PUSZCZA.** Wśród mchem porośłych pni puszczy litewskiej mknie „duch zniszczenia“, przejrzysty, z kosą w ręku. Pod konarem skośnego drzewa nad jeziorkiem rys zniża się ku wodzie.
- 172 **ZNAK.** Młody gajowy o długich włosach, siedząc na łożu przed obrazem Matki Boskiej, usnął; żona przestraszona pukaniem (widocznej za oknem ręki), zasłaniając nagą pierś, budzi śpiącego męża. W koszyku na podłodze śpi niemowlę.
- 173 **PRZYSIĘGA.** Przed brodatym kapucynem trzymającym krucyfiks, przykląkł na prawe kolano gajowy i wysoko wzniesioną prawicą składa przysięgę. W głębi liczne postacie klęczących powstańców: za nimi gęsty bór sosnowy, oświetlony księżycem.
- 174 **BITWA.** Gajowy, depcąc moskala, otoczony towarzyszymi broni, pędzi do boju z rozwiniętym sztandarem: przed nim młodzieniec o profilu artysty atakuje bagnetem; na pierwszym planie Litwin, szczujący dwa psy na nieprzyjaciół, w głębi czwarty, przywołujący towarzyszy.
- 175 **DUCH.** Żona gajowego (portret narzeczonej artysty) stanęła przy kominku, gdzie lała kule, i tuli niemowlę do piersi, za nią w otwartych drzwiach, za którymi ciemność zupełna, zjawia się postać zmarłego męża, wskazująca ręką ranę na obnażonej piersi. Kudłaty pies, leżący w środku izby podnosi łeb ku drzwiom.

WIDZENIE. W kopalniach sybirskich wdowa gajowego w sukmanie aresztanckiej, z kajdanami u nóg, uklękła przed zjawiającą się jej po lewej, cudowną Matką z Ostrej Bramy. Po lewej taczka z rudą, kilof i latarka. 176

POWITANIE POWSTAŃCA. Na tle drzew parkowych stoi w świetle księżycowym ubrana w biel, piękna blondynka; powracający z powstania młodziec, z odjętą prawą ręką, ukląkł przed nią i całuje jej rękę z uniesieniem. W głębi po lewej w świetle księżyca dworek, jasno wewnątrz oświetlony. 177

Ozn. dołem po lewej: A. G. 1865.

Ol. na płótnie. Sz. 420 mm., wys. 540 mm.

Oryginał, wł. Muzeum narodowego w Krakowie.

Fotografia z oryginału.

POŻEGNANIE. Na ganku o ciosowych filarach blondynka, stojąca ku lewej, ubrana w żałobę narodową, przypina młodemu powstańcowi czerwoną kokardkę do konfederatki. On, ubrany w kożuszek brązową guńkę, stanął prawą nogą na stopniu ganka i wsparł obie ręce o prawe kolano. W głębi drugi powstaniec w białej guńce trzyma okulbaczzonego konia. 178

Ol. na płótnie. Sz. 420 mm., wys. 540 mm.

Ozn. dołem po lewej: 18 A. G. 66.

Wł. Muzeum narodowego w Krakowie.

Fotografia z oryginału.

INTERNOWANY. Chłopaczek z szeroką kreską na szyi z prawą rączką na głowie, zastawiony krzesłem, płacze w kąciku. 179

Ozn. dołem po lewej $\frac{1}{1}$ A. G. Szkic kredką

z białemi światłami za żółtym papierze. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 180 **TROJE DZIECI**, trzech chłopcy, dwaj profilem prawym, trzeci od tyłu, z podniesionemi głowkami, jakby zasłuchani.

Szkic kredką na białym papierze. Szer. 247 mm., wys. 133 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 181 **CÓRKA KRÓLA POPIELA U ŹRÓDŁA**. Lewy profil nagiej dziewczyny, otulonej w przezroczystą tkaninę, stapającej ku źródłu, z twarzą ku lewemu ramieniu przegiętą, z zamkniętymi oczyma. W głębi mury zamku. Księżyc za chmurami.

Rys. kredką na białym papierze. Szer. 270 mm., wys. 380 mm. Wedle „Króla Ducha“ Słowackiego.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 182 **CÓRKA KRÓLA POPIELA**. Heliograwura z oryginału.

- 183 **MADONNA PRZY ŻŁOBKU**. Na tle krajobrazu płaskiego, uklekła Bogarodzica i modli się ze złożonemi rękoma do dzieciątka Jezus, leżącego w żłobku, wyścielonym trawą i kwieciami. Droga, wijącą się w głębi po lewej, nadchodzą trzech królów. Na niebie gwiazdka.

Ozn. dołem po prawej „A. G. 1866 we Lwowie“. Rysunek kredką z białemi światłami na białym papierze. Szer. 250 mm., wys. 320 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 183a **MADONNA**. Popiersie na wprost na ciemnem tle, włosy jasne, suknia czerwona, niebieska opona na głowie. Światło na wprost.

Ol. na płótnie. Szer. 285 mm., wys. 338 mm.

Wł. p. Wł. Fedorowicza w Oknie.

KOLEDNICY. Trzech wiejskich chłopaków, lewym profilem widzianych, przychodzi oddać pokłon Dzieciątku (nieprzedstawionemu na obrazie). Dwu klęczy, wyciąga i splata ręce, przynieśli i położyli swe dary, trzeci słania się krakuską, zgina kolana, a pod ręką trzyma kobiałkę z jajami. Światło od lewej. 184

Ozn. na prawo: A. G.

Rys. kredką białą i czarną na żółtym papierze. Szer. 120 mm., wys. 133 mm.

CYGAN SKRZYPEK, siedzi na ziemi ku prawej. 185
Szkic ołówkiem na białym papierze.

Heliograwura z oryginału.

BAJKI. Siedząca po prawej dziewczyna wiejska 186
opowiada o strachach dwom tulącym się do siebie chłopaczkom.

Rys. kredką, szer. 300 mm., wys. 400 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

KOBIECA GŁÓWKA (Olga Horodyska), nieco 187
ku lewemu ramieniu schylona, w półprofilu ku lewej, na szyi perły, kędzierzawe włosy zaczesane w tył, biały kołnierz, brożka pod szyją. Światło od lewej około 45°.

Ozn. dołem po lewej „A. G. 4—5 1 1866“ we Lwowie.

Rys. kredką na papierze tonowym. Szer. 270 mm., wys. 390 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 187a **POPIERSIE MŁODEJ ZAKONNICZY.** W półprofilu ku prawej.
 Rys. kredką na białym papierze, szer. 285 mm., wys. 390 mm. Ozn. dołem po lewej „1 stycznia 66 w Wróblowicach“.
 Wł. p. Leonowej Paszkowskiej.
- 188 **PORTRET SCHWARZA(?).** Zgubiony profil mężczyzny z małą łysiną, dużymi włosami na tyle twarzy. Technika kredkowa. Światło nieco od lewej.
 Ozn. na dole na lewo $\frac{6}{1}$ 66 Lwów.
 Rys. ołówkiem na żółtym papierze. Szer. 215 mm., wys. 336 mm.
 Wł. p. Paszkowskiej.
- 189 **POD MURAMI WIEZIENIA.** Młoda kobieta w żałobie narodowej, usiadłszy na ziemi pod oknem więzienia, zalewa się łzami. Mała, biało ubrana dziewczynka tuli się do niej; starszy chłopak w stroju narodowym stanął po prawej, chmurny.
 Ozn. po lewej „11/1 1866 we Lwowie“ a po prawej „A. G.“
 Rys. kredką z białymi światłami na żółtym papierze, szer. 270 mm., wys. 380 mm.
 Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.
- 190 **PORTRET BRUNETKI** (pni Rubczyńska, później br. Wurmbowa), w trzech czwartych na swą prawą, z włosami w tył zaczesanymi, nagą szyją, aksamitnej bluzce. Światło od lewej.
 Rys. kredką na białym papierze, szer. 470 mm., wys. 380 mm.
 Ozn. dołem po lewej 9/1 1866 we Lwowie, 10/1, 11/1, 13/1 A. G.
 Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

PORTRET KOBIECY (pni Sorgerowa). Popiersie 191
na wprost młodej damy. głowa nieco na lewe
ramię pochylona. Suknia pod szyją zapięta. Światło
od przodu.

Ozn. dołem po prawej „12/1 1866 we Lwowie,
13/1, 16/1 A. G.“ Rys. kredką z białymi światłami
na żółtym kartonie. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

PIELGRZYM. Ślepy pielgrzym chce wskazać 192
wyciągniętą lewą ręką żyzną i szczęśliwą krainę
blademu towarzyszącemu mu chłopakowi; ten wi-
dząc dokoła siebie tylko pustynię i zniszczenie, za-
łamał ręce. (Wedle Lenartowicza „Anioł ziemi“.)

Rys. kredką z białymi światłami. Ozn. dołem po
lewej „A. G. 4/1 18„6 we Lwowie.

NARZECZONA. Popiersie pny Monné w stroju 193
balowym, z różami we włosach i lokami spa-
dającymi na ramiona, w profilu ku lewej; głowa
z oczyma wzniesionemi, nieco na lewe ramię po-
chylona i ku widzowi zwrócona.

Ozn. dołem po lewej „A. G. 16/1 1860 we Lwo-
wie 17/1, 18/1, 19/1, 23/1“. Rys. kredką z białymi
światłami na tonowym kartonie. Szer. 270 mm.,
wys. 380 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

PORTRET NARZECZONEJ. Niemal od przodu, 194
nieco od lewego profilu widoczna; włosy zacze-
sane na tył głowy z rozdziałem po środku, szyja
obnażona, ciemna suknia, broszka kształtu sowy, twarz
różowa, tło ciemne. Światło od przodu. Ował. Malo-
wane olejno na tece. Szer. 257 mm. wys. 304 mm.

Ozn. na prawo cynobrem.: A. G. 22. VI. 66.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 195 **GŁÓWKA MŁODEJ DZIEWCZYNY** w niebieskiej oponie. Popiersie młodej blondyny, główka przechylona na prawe ramię. Światło na wprost. Technika kreskowa.

Rysunek kolorowymi ołówkami na białym papierze. Szer. 255 mm., wys. 200 mm.

Wł. p. Młodnickiego w Krakowie.

- 196 **SZCZEPANOWSKI STANISŁAW**, gitarzysta królowej hiszpańskiej, twarz pełna, na wprost, mały wąs, krótki włos. Na wyłogu wstażeczka orderowa. Technika tonowa. Światło około 30° od lewej.

Szer. 270 mm., wys. 380 mm. Rys. kredką z białymi światłami na białym kartonie.

Ozn. dołem po lewej $27/1$ 866 we Lwowie. $28/1$ A. G.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 197 **MUZYK RAFAŁ MYSZKOWSKI** z żoną. Lewy profil znakomitego muzyka o okrągłych rysach i długich włosach, w aksamitnym żakiecie; za nim profil młodej żony z głową nieco wzniesioną, ubranej w czarną suknię z dwoma rzędami czarnych pereł. Technika tonowa. Światło od lewej około 45°.

Rys. kredką z białymi światłami na białym kartonie. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 198 **PORTRET MIKULEGO KAROLA**. Na ciemnym tle popiersie muzyka w półprofilu ku lewej. Technika tonowa. Światło od dołu z przodu.

Ozn. dołem po lewej „ $7/2$ 866 we Lwowie A. G.” Rysunek kredką na białym kartonie. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

TEPA FRANCISZEK, malarz. Profil ku prawej. 199
Czamara spięta pod szyją. Technika tonowa i kreskowa. Tło owalne. Światło od prawej nieco z głębi.

Ozn. dołem po lewej: „ $\frac{9}{2}$ 66 we Lwowie“. Ry-sunek kredką z białymi światłami na żółtym papierze.

Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

PORTRET NARZECZONEJ Z KOTKĄ. Na wprost 200
nieco naprzód pochylona. Lewą ręką trzyma kotkę. Technika tonowa. Światło od prawej.

Ozn. dołem po lewej „A. G. $\frac{8}{2}$, $\frac{9}{2}$, $\frac{10}{2}$, $\frac{11}{2}$, $\frac{12}{2}$ we Lwowie $\frac{13}{2}$ “. Rys. kredką na białym papierze. Szer. 280 mm., wys. 390 mm.

Wł. p. Młodnickiego w Krakowie.

W MINACH. Skazaniec o długim włosie i brodzie 201
przyklął w kopalni koło wielkiej bryły rudy, którą młotem rozbija. Na otwartej piersi szkaplerz, po prawej leży konfederatka.

Ozn. dołem po prawej: $\frac{20}{1}$, $\frac{9}{3}$ w Śniatynce“. Rys. kredką z białymi światłami. Szer. 290 mm., wys. 40 mm. — Wł. hr. Zamojskiego w Kurniku.

Reprodukcya z oryginału.

MŁODZIEŃCIEC Z PASEM LITYM NA GŁO- 202
WIE (hr. St. Tarnowski). Lewy profil, usta rozwarte, światło od lewej równoległe do płaszczyzny obrazu.

Olejno na papierze. Szer. 250 mm., wys. 298 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej, Lwów.

PIOSENKA. Szkic ołówkiem. Na lewo tablica, 203
o którą wsparty prawą ręką mężczyzna, dłoń na czole, lewa ręka jego na biodrze. Przed tablicą

na pierwszym planie 5 wyraźnie narysowanych, a więcej w głębi 4 łukowatymi liniami ciemienia i potylicy zaznaczonych postaci chłopięcych zajmujące dolną połowę obrazu. Z kresek szkicu w głębi na lewo w górnej połowie wylania się również postać ze schyloną, jakby inny szkic, głową. Tuż obok tablicy stojący chłopak pisze na niej: Kochaj bliźniego, jako. Najbardziej na prawo wysunięty objął lewą ręką tuż obok niego stojącego, wspartego jakby o torbę. Drugi, trzeci i czwarty, licząc od lewej, mają w rękach zeszyty, czy książki. Czwarty i ostatni w cieniu.

Rysunek na białym papierze. Szer. 219 mm., wys. 182 mm. Ozn. na prawo na dole „A. G. Piosenka“.

Wł. Eks. hr. Leona Pinińskiego, Lwów.

- 204 **SZKÓŁKA WIEJSKA.** Szkic do obrazu. Młody nauczyciel, prawe ramię oparłszy na tablicy, spogląda głębokim, badawczym wzrokiem na stojącą przed nim dziatwę szkolną w białych sukmanach. Na ścianie wielki obraz: na złotem tle Matka Bolesna z ciałem Ukrzyżowanego na łonie.

Ol. na płótnie. Szer. 300 mm., wys. 250 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Sniatynce.

- 205 **AMOR I PSYCHE.** Szkic do numeru 206.

Wł. hr. Leona Pinińskiego we Lwowie.

- 206 **AMOR I PSYCHE.** Rozpoczęta olejna praca o tym samym układzie co poprzedni szkic. Szeroka technika, szerokie kontury. Po lewej leży Amor w głąb obrazu wsparty na ramieniu, pochyła się nad nim Psyche z lampką w lewicy i krótkim mieczem w prawej ręce.

Olejno na płótnie. Szer. 655 mm., wys. 640 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Sniatynce.

WŁADYSŁAW I STANISŁAW hrabiowie Tarnowscy. Na jednym płótnie: po lewej popiersie młodo zmarłego hr. Wład. Tarnowskiego (poety i muzyka, autora „Poezyi studenta“, znanego pod pseudonimem Ernesta Buławy) w czarnym płaszczu trzymane w cieniu, w trzech czwartych na prawo, po prawej młodszy jego brat, Stanisław, zaczęty przez Grottgera, skończony przez Andrzeja Grabowskiego. (W pojęciu i formie antyteza taka, jak pomiędzy Janem Chrzcicielem, a aniołami na Verocchia „Chrzcie Chrystusa“.)

Ol. na płótnie. Szer. 900 mm., wys. 690 mm.

Wł. hr. St. Tarnowskiego w Śniatynce.

207

LAGUNY WENECKIE. Na morzu w którym się odbija sierp księżyca, kołysze się gondola. Wiosłarz usnął; z przodu leży męzka postać, podparta na ręce.

Ozn. dołem po lewej „A. G. $\frac{5}{3}$ w Śniatynce“. Rys. kredką na białym kartonie. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej.

208

POD FIGURĄ. „Mea culpa! Ale niech mnie strzelczykiem nie nazywa“. Pod figurą po lewej ukląkł szlachcic i, bijąc się ręką w piersi, tłumaczy się wymownym ruchem lewej ręki z konieczności pojedynku. (Według pamiętników Chodźki.)

Ozn. A. G. $\frac{8}{3}$ w Śniatynce. Rys. kredką z białymi światłami na tonowym papierze. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Heliograwura z oryginału.

209

PRZYGODY WOJENNE. Pod rozłożystym dębem usiadł młody mężczyzna z kulą u prawej nogi. Chłopczyk po lewej, a zwłaszcza chłopak wiejski

210

po prawej przysłuchują się z wyteżoną uwagą jego opowiadaniom.

Ozn. dołem po prawej $27/4$ 66 we Lwowie. Mężczyzna o kuli jest portretem posła hr. Jana Stadnickiego, chłopczyk jego syna.

Rys. kredką z białymi światłami. Szer. 290., wys. 400 mm.

Oryg., wł. hr. Władysława Zamoyskiego w Kórniku. Heliograwura z oryginału.

- 211 **BŁOGOSŁAWIENSTWO OJCOWSKIE.** Na ciemnem tle starzec z siwą brodą, z wyrazem głębokiego przejęcia, kładzie na znak błogosławieństwa prawą rękę na głowę stojącego po lewicy, długowłosego chłopca.

Rys. kredką na tonowym papierze. Oryg. wł. hr. St. Tarnowskiego. Heliograwura.

- 212 **ALTANA W DYNISKACH.** Z wnętrza altany widok na klomb parku, skapanego w słońcu. Światło z głębi od lewej.

Akw. na zielonym papierze. Szer. 300 mm., wys. 250 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 213 **ALTANA W DYNISKACH.** Widok na grupę drzew parku, wśród których kryje się altana. Światło wyskrobywane w papierze.

Akw. na zielonkowym papierze. Szer. 300 mm., wys. 250 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

W Altanie tej stworzył Grottger ostatni obraz „Lituanii“.

- 214 **MATKA Z DZIECIĘCIEM,** widziana niemal zupełnie od lewego swego profilu. Lewą rączką trzyma za pas, prawą za ramiona dzieciątka w ko-

szulce (stojące na okrągłym stoliku) co swą prawą rączyne opiera o pierś matczyną. Włosy młodej kobiety, spięte z tyłu na ciemieniu, spadają wolno na ramiona. Światło od przodu.

Rysunek ołówkiem na papierze białym. Szer. 278 mm., wys. 380 mm.

Wł. p. Skupniewicza w Kołomyi.

MODELKA. Popiersie brunety na wprost, o smagłej cerze, włosach na tył spadających, oczach zapatrzonych nieco w dół, nagiej szyi. Ubranie: surowe płótno. Na broszce monogram Grottgera. Tło brunatne. 215

Ol. na płótnie. Szer. 440 mm., wys. 540 mm.

Wł. p. Skupniewicza w Kołomyi.

DULEBA. Portret powstańca w polskim stroju, prawie na wprost, nieco od prawego profilu widoczny. Tło ciemne. Światło od lewej. 216

Ol. na płótnie. Ozn. na dole na lewo 18 A. G 66. Szer. 408 mm., wys. 546 mm.

Wł. p. Szalaijowej w Przecławiu.

CHRYSTUS W CIERNIOWEJ KORONIE, o długich włosach. Twarz zwrócona na wprost. Technika tonowa i kreskowa. Światło od lewej. 217

Ozn. dołem po prawej A. G. Rys. litograficzną kredką. Szer. 295 mm., wys. 400 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

MATKA BOLESNA. Popiersie w półprofilu ku lewej. Głowa w ciemnej, w ciężkich faldach spadającej oponie, wzniesiona ku górze. Technika tonowa. Światło od prawej. Ozn. dołem po lewej $14/8$ w Śniatynce A. G. Rys. kredką. Szer. 295 mm., wys. 409 mm. 218

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 219 **PANI SKÓLIMOWSKA.** Popiersie starszej kobiety na wprost. Światło na wprost. Tło popielato-zielone.
Ol. na płótnie. Szer. 350 mm., wys. 433 mm.
Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.
- 220 **PORTRET KOBIETY** na wprost. Heliograwura z oryginału.
- 221 **SPOJRZENIE**, pilne, badawcze, śledzące kobiety i dziewczynki. Obok naszkicowany, ledwo widoczny mężczyzna.
Rys. kredką białą i czarną na żółtym papierze. Szer. 281 mm., wys. 201 mm.
Wł. Galeryi miejskiej we Lwowie.
- 221a **DZIEWCZĄTKA Z PSEM.** (Hrabianki Dzieduszyckie: Klementyna i Anna.) W pokoju tuż przy ścianie, ozdobionej dwoma wielkimi pejzażami dwa dziewczątka w białych sukienkach, między nimi zaś wielki, czarny pies. Światło od przodu.
Rysunek kredką białą i czarną na żółtym papierze. Szer. 333 mm., wys. 413 mm.
Wł. hr. Włodzimierzowa Dzieduszycka we Lwowie.
- 222 **WYRZUTY.** Scena między mężczyzną i kobietą. On siedzi w wysokim i głębokim fotelu na lewo en face, prawa noga na lewą założona, twarz odwrócona ku swej prawej, lewa ręka, wsparta o stół, palcem dotyka z lekka kieliszka; na prawo profilem siedzi kobieta z wyrazem oburzenia w twarzy z „okiem płomiennem“, w przód podana, z rękoma, jakby coś podawała (ruch tłómaczenia, przekonywania) lub błagała. Na stole książka, przykryty stół materią o ornamencie z kręconej, falującej linii.

Szkic oł. na papierze, ozn. na prawo w dole
A. G. Szer. 165 mm., wys. 142 mm.

Wł. Eks. hr. Pinińskiego we Lwowie.

5 KOBIET BOLEJĄCYCH I DZIECKO. Wnę- 223
trze, na lewo kraj okna. 5 kobiet skupiło się.
Najbardziej na lewo staruszka w czepku z kokardą
zwróciła głowę w prawo, prawą ręką przytula do
siebie dziecko. Pod nią kobieta ze skrzyżowanymi
na piersiach rękoma, profilem zwróciła się ku pra-
wej stronie (fryzurą przypomina geniusza wojny).
Za nią na prawo stoi kobieta en face jakby z zapłakaną
twarzą i jakby chustkę trzyma w rękach. Od niej
na prawo stojąca en trois quart w swą prawą pod-
trzymuje upadającą piętą z załamanymi rękoma.
Jakby coś strasznego ujrzały. Na lewo u dołu
kilka kresek, jakby mur lub ławka.

Szkic ołówkiem na papierze. Ozn. na lewo w dole
A. G. 172 — 142. Szer. 173 mm., wys. 141 mm.

Wł. Eks. hr. Pinińskiego we Lwowie.

SZKIC DO POCHODU NA SYBIR (II). Młodzi 224
powstańcy, zesłani na Sybir, przybyli na stację
i stanęli, wyciągnięci w długą linię, idącą ku pra-
wej. Za nimi kilku żołnierzy z bagnetami; trzech
żołnierze, stojący na przodzie, wywołują ich.

Szkic ołówkiem na białym kartonie. Szer. 390 mm.,
wys. 283 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej, Lwów.

SYBIRACY, NIOSĄCY KRZYŻ. Pięciu wygnań- 225
ców niesie krzyż na śniegu w głąb obrazu na
prawo; pierwszy ujrzawszy gwiazdkę na niebie,
wita ją radośnie, podnosząc konfederatkę. Światło
od lewej prawie równoległe do płaszczyzny obrazu.

Rys. kredką z białymi światłami na tonowym papierze. Szer. 260 mm., wys. 270 mm. Ozn. po prawej środkiem A. G.

Wł. p. Wandy Młodnickiej, Lwów.

- 226 **POCHÓD NA SYBIR.** Z głębi, widziany w perspektywie od swej lewej strony, ciągnie się sznur zesłańców, parami. Na pierwszym planie, przed pierwszą idącą parą padł jeden na kolana, głowa mu się słania, ręce wzniosł do góry. Ratuja go inni: jeden rzuca się podtrzymać z tyłu upadającego, inny, odrzuciwszy na śnieg tobolek, klęknął przed nim, rozpiął na piersiach ubranie i z błagalnym ruchem rąk zwraca się do żandarma niewzruszenie naprzód kroczącego z błyszczącym na plecach bagnetem. Za nim w głębi widać drugiego. Na lewo zaś, wśród śnieżnej zawiei, widać sylwetę jadącego na koniu kozaka. Niebo posępne, ciemne, sine, w jednym tylko miejscu rzadsze, jaśniejsze — na ziemi śnieg ciemny, siny i tylko na tę grupę z męczennikiem padło światło.

Światło około 60° od lewej. Olejno na płótnie. Szer. 552 mm., wys. 427 mm. (blejtram). Ozn: na prawo na dole w kącie „18 A. G. 66“.

Wł. p. hr. Skarbkowej.

- 227 **CIOSANIE KRZYŻA.** Trzej skazańcy ciosają na Sybirze krzyż, położony w poprzek obrazu na kobylnicach. Młodzieniec, klęczący tyłem do widza, ciosa dłutem napis „1863“. Za krzyżem stoi drugi młodzieniec na wprost; trzeci po lewej, o profilu artysty, z siekierą w ręku pochylił się nad głową krzyża. Technika tonowa, światło od lewej około 45°.

Ozn. dołem po lewej: A. G. w Pieniakach ²⁴/₇ 866. Rys. kredka. Szer. 420 mm., wys. 420 mm.

Wł. hr. Włodz. Dzieduszyckiej we Lwowie.

- PODCZAS BITWY.** 228
Heliograwura z oryginału.
- POCHÓD NA SYBIR.** Heliograwura z oryginału 229
do którego oryginalny szkic przedstawia nr. 224.
- DR. ARMATYS, GROTTGER I ŚMIERĆ.** Do- 230
ktor i śmierć trzymają się serdecznie za ręce,
przyjaźnie do siebie uśmiechnięci; na prawo stoi
Grottger w czamarcie „ten młody człowiek“. Na gó-
rze dopisek:
Dr. Armatys: Przez wzgląd na nasze tyloletnie niczem
niezachwiane stosunki, proszę za tym młodym człowiekiem
i spodziewam się, że Pani Dobrodziejka tą razą odstąpi dla
tego od żądania widzenia go już tak prędko w domu swoim.
Zapewnić Panią mogę, że czy prędzej czy później stawi się
on niechybnie na usługi Twoje. W tem moje staranie.
Śmierć: Ufając słowu Pańskiemu przystaję i rezygnuję
z tego młodzieńca — niech sobie jeszcze poskacze. Do mi-
łego etc. etc.
Fotografia z oryginału.
- MICKIEWICZ.** Rysunek kredką. 231
Heliograwura z oryginału.
- POPIERSIE MŁODEGO CHŁOPCA** na wprost. 232
Tło ciemne.
Fotografia z olejnego oryginału.
- NOC KOCHANKÓW.** Na skraju lasu dwoje przy- 233
tulonych do siebie kochanków. Sylwety. Z głębi
świeci księżyc.
Rys. kredką na białym papierze. Szer. 413 mm.,
wys. 515 mm.
Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 234 **POŻEGNANIE.** Księżycowa noc. We framudze logii dworku, otoczonego drzewami, postać kobieca, na dole przy furtce parkanu kłania się w górę mężczyzna.
Fotografia z olejnego obrazu.
- 235 **PORTRET WŁASNY.** Na kreskowanym tle popiersie 29-letniego artysty na wprost. Czoło nieco zmarszczone, w ustach cygarniczka z cieniem cygarem. Ubrany w czamare, pod szyją zagiętą i biały wyłożony kołnierzyk.
Ozn. dołem po lewej „15/1, 16/1 we Lwowie“, po prawej „A. G. 11/866 w Krakowie“. Rys. kredką na białym papierze, szer. 270 mm., wys. 350 mm.
• Heliograwura z oryginału.
- 236 **KSIAŻĘ LUBOMIRSKI JERZY.** Na tle żółtawej kotary postać księcia w starszym wieku, z profilu ku prawej, z krótkimi szpakowatymi włosami i długą, czarną brodą. Ubrany w czarny żupan i także płaszcz.
Ozn. dołem po prawej „A. G. 1866“. Olejny na płótnie. Szer. 610 mm., wys. 740 mm.
Wł. ks. Andrzeja Lubomirskiego.
- 237 **AUTOPORTRET,** frontem trochę od lewej. Na brunatnem tle popiersie artysty. Światło z tyłu od góry od lewej.
Ol. na płótnie. Szer. 458 mm., wys. 553 mm. (blejtram).
Wł. p. Jarosława Grottgera w Krakowie.
- 238 **PANI MARYA SAWICZEWSKA,** siostra artysty. Popiersie na wprost; włosy gładko zaczesane. Głowa nieco na lewe ramie pochylona, oczy w prawo zwrócone.

Ozn. dołem na lewo „w Krakowie 12/8 A. G.“

Rys. kredką na tonowym kartonie, szer. 280 mm.,
wys. 380 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

PORTRET WŁASNY, na wprost, w czapce na ciemnem tle. Ol. na płótnie, szer. 585 mm., wys. 726 mm. 239

Wł. hr. Leona Pinińskiego we Lwowie.

CYGAN-ŻEBRAK, stoi na wprost. oparty o mur, pół-nagi. Technika tonowa, światło od lewej. 240

Ozn. na lewo na dole „A. G. 30/8 66 w Grybowie.
Szer. 280 mm., wys. 380 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

NA CHÓRZE chłopaczek z długimi, jasnymi włosami, w białej siermiedze, śpiewa pieśń kościelną; po prawej mnich o długiej brodzie gra na organach, zwróciwszy głowę przez ramię na wprost. Dalej ku prawej na balustradzie, ozdobionej festonem kwiatów, nagi, skrzydlaty anioł, grający na flecie o kilku rejestrach. 241

Pod rysunkiem ośmiowersz narzeczonej artysty:

Piosnkę serca szlę Ci, Boże
Przez dziecięce usta moje,
A w miłości dusza leci
Na tej piosnce w niebo Twoje.

I tam Ciebie błagać będzie,
Byś serc braci zgoił blizny,
I dał dziecku, co Cię kocha,
Synem wolnej być Ojczyzny. Wanda.

Ozn. dołem po prawej 18 A. G. 66 w Grybowie.
Rys. kredką z białemi światłami na żółtawym papierze. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Właność pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 242 **W GROBOWCU.** Młody chłopak całuje popiersie Kościuszki, wyrzeźbione na grobowcu. W głębi po lewej stoi jego matka, po prawej stary kościelny z krzyżem wojskowym na piersi i oświeca grobowiec gromnicą. Podpisano:

Boże ucz dziecinę Twoją
Kochać Polskę tak serdecznie,
Jak ją kochał wódz nasz wielki,
Co snem śmierci śpi tu wiecznie.

I zahartuj mdle me ciało
Wolą, siłą, męstwem szczerem,
Gdy dasz łaskę cierpieć dla niej,
Żebym cierpiał bohaterem.

Ozn. dołem po lewej „A. G. 1866 w Grybowie.“
Rys, kredką z białymi światłami na żółtawym kartonie. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

Nry. 241 i 342 opravione w jedną ramę.

- 243 **LEWY PROFIL KAREGO KONIA** z białą plamą na łopatce.

Akw. ozn. na lewo „A. G. Grybów“.

Wł. hr. Jerzego Dun. Borkowskiego we Lwowie.

- 244 **GŁOWA MŁÓDZIENCA.** Wypukłości kości czołowej nad brwiami wybitne, górne powieki widoczne, z lekka zwisające, ospałe, fałdy koło nosa i ust wybitne, usta w kątach w dół zagięte, szczęki wąskie, włosy na skroń zaczesane, krawat. Trois quarts na swą lewą. Ton szary. Tło szare owalne. Światło od lewej równoległe do płaszczyzny papieru.

Akwarela, w cieniach ołówek na białym papierze. Szer. 172 mm., wys. 232 mm. Ozn. na lewo nad prawem ramieniem, jakby później przez zakładanie tła mokrą akwarelą zamazane A. G. ledwo widoczne(?).

Wł. Eks. hr. Leona Pinińskiego we Lwowie.

POTRET HRABINY BERTELLI ALGAROTTI, 245
córkę pani Henrietty Kuczkowskiej („Ewuni“ z domu Ankwiczówny). Popiersie młodej panny o czarnych włosach, w profilu ku prawej, suknia pod szyją zagięta, kapelusz z wązkimi brzegami.

Ozn. dołem po prawej „9/11 w Porębie A. G.“

Rys. kredką na tonowym kartonie. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

PORTRET PANNY JANUSZKIEWICZÓWNY, 246
na wprost niemal, nieco od lewej widziana brunetka. Suknia lekko zaznaczona. Technika tonowa. Światło od lewej.

Ozn. na dole na lewo „30/10 w Osieku A. G.“

Rys. kredką na białym papierze.

Szer. 274 mm., wys. 280 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

PORTRET MŁODEGO CHŁOPAKA o długich 247
włosach, na wprost. Technika tonowa. Światło od lewej.

Ozn. na prawo „A. G. 1866“.

Rys. kredką na żółtym papierze.

Szer. 270 mm., wys. 330 mm.

Wł. p. Wandy Młodnickiej we Lwowie.

PANNA FEDOROWICZ. Twarz kobieca na wprost. 248
Tło ciemne. Robione z pamięci.

Ol. na płótnie. Szer. 350 mm., wys. 420 mm.

Wł. p. Kazimierza Fedorowicza we Lwowie.

SEN. Nad wodą, płynącą wśród urwistego wąwozu, 249
na którego lewym brzegu wznoszą się szczątki klasycznej świątyni, wraz z chmurą, z wiankiem maków, splecionym dokoła prawej ręki, z lewą za-

plecioną za głowę, z rozwianymi włosami płynie równolegle do ziemi od prawej ku lewej śpiąca powstać kobieca przez przestwór. Parę maków odrywa się od wianka i spada w dół.

Światło od prawej równoległe do płaszczyzny obrazu poziomo.

Ol. na płótnie, u góry owalne, szer. 629 mm., wys. 520 mm. (blejtram).

Wł. p. Jarosława Grottgera w Krakowie.

- 250 **Z**MIERZCH, ZORZA, NOC. Nad krajobrazem unosi się, lecąc w ślady za cimą mały amorek ze skrzydełkami, kobieca postać w przejrzystej szacie, z wiankiem kwiatów dokoła pasa, za nią splecione ze sobą za ręce dwie postacie, mężczyzny i kobiety.

Rysunek przeważnie konturowy, kredką na nowym kartonie, ozn. na prawo „A. G.“, szer. 353 mm., wys. 250 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

- 251 **G**ERMANIA. Kobieca postać z rozpuszczonymi włosami, obnażoną piersią, z mieczem u boku, tarcza w prawej, podniosła lewicę, wpatrzona przed siebie i zstępuje ze stopnia, przydeptując nogą szatę, co osłania dwie młodzieńcze, w głębi, nieśmiałe postacie.

Fotografia z oryginału.

- 252 **K**OMETA. Pomysł do jednego z kartonów Wojny. Heliograwura z oryginału.

- 253 **A**LLEGORYA WOJNY. Na koniu unoszącym się w powietrzu, jedzie rycerz ze spuszczoną przyłbicą, pochodnią i mieczem; dokoła niewola, głód, nędza i śmierć. Po prawej artysta z geniuszem.

Ozn. dołem po lewej „A. G. 1866“ Rys. kredką z białymi światłami, szer. 620 mm., wys. 490 mm.

Wł. hr. Karola Lanckorońskiego w Wiedniu.

WOJNA.

Cykl złożony z 11 rysunków kredką. Nry 254 254 i 264 wys. po 475 mm., szer. po 310 mm. Nry 255 do 264 264 wys. po 475 mm., szer. 615 mm.

Poszczególne rysunki są oznaczone kolejno literami nie łatwo dającymi się odszukać, które złożone razem, oznaczają kolej cyklu i dają te trzy słowa: „Dla mej Wandy“.

Własność Jego Apostolskiej Mości Césarza i Króla Franciszka Józefa I. (w Gödöllö).

PÓJDŹ ZE MNĄ PRZEZ PADÓŁ PŁACZU. 254

Ozn. na tece A. G. 1866 i na dolnym rogu franki, zawieszanej na sztaludze, literą „D“.

KOMETA. 255

Ozn. dołem w środku A. G. 1866 i po prawej w krzakach literą „l“.

LOSOWANIE REKRUTÓW. 256

Ozn. A. G. 1866 i na dolnej części tylnej, tocznej nogi od krzesła literą „a“.

POŻEGNANIE. 257

Ozn. dołem po lewej A. G. 1866 i na samym prawym brzegu na głazie literą „m“.

POŻAR. 258

Ozn. dołem po prawej A. G. 1866, a po prawej na głazie literą „e“.

259 GŁÓD.

Ozn. dołem po lewej A. G. 1867, i na kamyku po prawej nad É znaku wodnego FRÉRES) lit. „j“.

260 ZDRADA I KARA.

Ozn. dołem po lewej A. G. 1867, a dołem, poniżej prawej nogi szpiega literą „W“.

261 LUDZIE CZY SZAKALE?

Ozn. dołem po lewej A. G. 1867, a po prawej na kuli armatniej literą „a“.

262 JUŻ TYLKO NĘDZA.

Ozn. dołem po lewej A. G. 1867, i w prawym dolnym rogu poniżej białej, zmiętej karty literą „n“.

263 ŚWIĘTOKRADZTWO.

Ozn. dołem po lewej A. G. 1867, a dołem na prawo od bębna literą „d“.

264 LUDZKOŚCI, TY RODZIE KAINA.

Ozn. dołem po lewej A. G. 1867 i na tece rysunkowej, opartej o krzesło literą „y“.

265 **P**ORTRET WŁADYSŁAWA ŻELEŃSKIEGO.
 Popiersie muzyka w profilu ku swej lewej, oczy ku górze wzniesione. Na dole dwie linie nut z „Marcia molto maestoso“ i podpis „Władysław Żeleński“.

Ozn. dołem po lewej „4/3 867 w Paryżu“. Rys. kredką. Szer 250 mm. wys. 400 mm.

Oryg. wł. Wł. Żeleńskiego w Krakowie.

Heliograwura z oryginału.

BIEDNA MUZYKANTKA. Na tle muru, z płakami karnałowymi, stoi biedna dziewczyna na wprost, grając na skrzypcach. 266

Ozn. dołem po prawej monogramem „A. G.“ i „1867“. Rys. kredką. Szer. 145 mm., wys. 210 mm.

Wł. Wł. Żeleńskiego w Krakowie.

Heliograwura z oryginału.

ZAKŁOPOTANA. Przytulona do ściany między drzwiami a kominkiem, przed zbitym wazonikiem z kwiatami, stoi z załamanymi rączkami jasnowłosa dziewczynka w jasnej sukience, przepasanej w pasie ciemną wstęgą, a twarzyczka krzywi się jej do płaczu. Światło od lewej około 45°. 267

Rys. kredką.

Ozn. na lewo u dołu „A. G. 1867 w Paryżu“.

Fotografia z oryginału.

PORTRET DAMY FRANCUSKIEJ. Popiersie młodej damy, w półprofilu ku lewej. Włosy ułożone w loczki, pierś osłonięta czarną gazą. 268

Ozn. dołem po prawej „A. G. w Paryżu 1867“,

Rys. kredką na białym papierze. Szer. 270 mm., wys. 380 mm.

Wł. pni Wandy Młodnickiej we Lwowie.

Zdjęcia fotograficzne wykonał p. Jan Czernecki w Wieliczce.

Dodatek do katalogu, zawierający spis zbioru hr. Pappenheima, Lobmeyra, archiwum miejskiego, oraz nadchodzących prac innych właścicieli, wraz z ewentualnymi korekturami, ukaże się w początkach maja.

ILUSTRACYE.

PIELGRZYMKA DO HODOWIC

PORTRET P. JAKUBOWICZ

PORTRET P. GŁAŻEWSKIEGO

PO BALU

Z CYKLU: „Z MIŁOSNYCH HISTORYI GROTTGERA“

ZAMKNIĘCIE KOŚCIOŁÓW
Z CYKLU: „WARSZAWA“

PARKI

W PRACOWNI

HRABIANKI DZIEDUSZYCKIE

PORTRET POWSTAŃCA DULĘBY

DWA PROFILE

PORTRET P. JANUSZKIEWICZ

ALLEGORYA WOJNY

OGŁOSZENIA.

Do malowania artystycznego!

Farby olejne Karmańskiego (Kraków)

„ „ Lefranca (Paryż)

„ „ Schönfelda (Düsseldorf)

Stalugi prostopadłe stojące

„ ukośne „

„ polowe składane

Pendzle okrągłe i płaskie

Krzeselka składane

Płótna na ramach

„ na metry we wszystkich szerokościach

Aparaty do zwykłego i do rzeźbowypalania

Przedmioty z drzewa do rzeźbowypalania (Tiefbrand)

Nowość!

Imitacja robót nakładanych (Intarsia) wszelkie przybory i wyroby z drzewa do tegoż malowania utrzymują na składzie

Największa wypożyczalnia wzorów do malowania

ALOJZY RÜBNER, Lwów, Rynek 38.

! Obuwie męskie i damskie !

— ZASTĘPSTWO FIRMY —

Karthaway, Soule & Harrington
W BOSTONIE

NOWOŚCI WIOSENNE

POLECA

GABRYEL STARK

LWÓW, PLAC MARYACKI LICZBA 11.

„SZAROTKA“

Magazyn krajowej konfekcyi dla Pań i dzieci

LWÓW, PLAC HALICKI LICZBA 12

poleca oprócz zakopiańskich guń,
serdaków, peleryn, płaszczyków

z krajowych materyałów

zwykle płaszczyki, sukienki

oraz przyjmuje się

Suknie damskie i SUKIENKI

dziecinne do
roboty z danych materyałów.

Założony w r. 1847

Wyszczególniony
na wielu wysta-
wach zagrani-
cznych i krajo-
wych.

PIERWSZY I NAJSTARSZY
ZAKŁAD WYROBÓW TA-
BLIC, SZYLDÓW, POJE-
DYN CZYCH LITER I OD-
LEWÓW METALOWYCH,
TUDZIEŻ TABLIC I SZYL-

DÓW SZTANCOWANYCH I MAŁOWANYCH

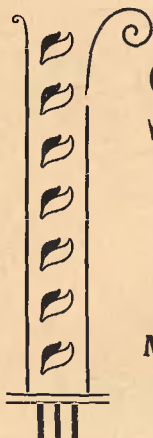
G. SCHAPIRY SYN

LWÓW, UL. SYKSTUSKA 10

ZAKŁAD RYTOWNICZY

WYRÓB STAMPIL KAUCZUKOWYCH, MAREK
PIECZĄTKOWYCH, STAMPIL Z DATAMI, NU-
MERATORÓW WSZELKIEGO RODZAJU, CĘG
DO PLOMBOWANIA, OŁÓW. PLOMB I T. P.
WYRÓB SZYB TRAWIONYCH, WITRAŻE MA-
LOWANE I W OŁÓW OPRAWIONE.

== DOSTAWCA C. K. KOLEI PAŃSTWOWYCH. ==

LUDWIK
SZAFRAŃSKI
STOLARZ

ulica Sykstuska l. 23

poleca

**MEBLE WE WSZYSTKICH
STYLACH ☒ SPECYALNIE
W STYLU ZAKOPIAŃSKIM.**

Księgarnia R. Altenberga we Lwowie

poleca swoją

Wypożyczalnię Książek

przeniesioną obecnie do oddzielnego lokalu przy ulicy
Kl. Tańskiej

Wypożyczalnia została znacznie powiększona. Zawiera
wszelkie nowości beletrystyczne w języku polskim, fran-
cuskim, niemieckim i angielskim.

Warunki abonamentu we Lwowie:

Abonament dzienny: Kaucya koron 2.—, opłata
dzienna 20 halerzy.

Abonament miesięczny: Kaucya koron 2.—, opłata
miesięczna koron 1.—

Warunki abonamentu na prowincyi:

Kaucya koron 12.—, opłata miesięczna koron 4.—,
koszta przesyłki ponosi abonent.

„ZORZA“

— ZAKŁAD —
REPRODUKCYI
ARTYSTYCZNEJ

Klisze!

Kraków, ul. św. Krzyża 1. 5

Numer telefonu 638

WYKONYWA KLISZE WE WSZELKICH
SPOSOBACH TECHNIKI REPRODUK-
CYJNEJ NA CYNKU, MOSIĄDZU I MIE-
DZI SZYBKO I W PIERWSZORZĘDNEJ
JAKOŚCI DLA WYDAWNICTW ARTY-
STYCZNYCH, KATALOGÓW, CENNI-
KÓW, PISM ILUSTROWANYCH, KART
WIDOKOWYCH I T. D., I T. D. ☒

Klisze!

SPECYALNOŚĆ:

DRUK TRÓJBARWNY!

Księgarnia R. Altenberga we Lwowie

===== poleca swój bogato zaopatrzony =====

MAGAZYN OBRAZÓW

REPRODUKCYE HELIOGRAWUROWE, FOTOGRAFI-
CZNE, PIGMENTY, LITOGRAFIE Z NAJSŁYNNIEJ-
SZYCH OBRAZÓW DAWNIEJSZYCH I WSPÓŁCZE-
SNYCH. — BOGATO ILLUSTROWANY CENNIK P. T.:

PRZEWODNIK ARTYSTYCZNY KSIĘGARNI

===== **H. ALTENBERGA** =====

do nabycia po cenie 3 koron.

KSIĘGARNIA OTRZYMUJE CIĄGLE
NAJZNAKOMITSZE NOWOŚCI.

JAN STYKA:

RACŁAWICE.

Dwa wielkie obrazy **kolorowe**, przedstawiające najpiękniej-
sze sceny ze słynnej Panoramy Racławickiej, a mianowicie :
Kościuszko ze sztabem i Zdobycie armat przez Kosynierów.

Cena obu obrazów wraz z pięknem passepartout 10 K.,
bez passepartout 6 koron.

JAN STYKA:

POLONIA.

Fotograwura na chińskim papierze ze słynnego obrazu
umieszczonego w sali obrad Rady Miejskiej m. Lwowa.

Cena egzemplarza 10 kor., w pięknych ramach od 25 kor.

NAJLEPSZE
KAWY PALONE

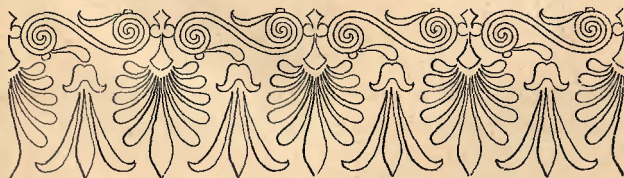
== POLECA ==

„MERKUR“

IMPORT KAWY, HERBATY

* * RUMU I KONIAKU * *

Lwów, ul. Kilińskiego.

Księgarnia R. Altenberga we Lwowie.

SZTUKA POLSKA MALARSTWO

**pod kierownictwem Feliksa Jasieńskiego
i Adama Łady Cybulskiego. — — —**

**Sześćdziesiąt pięć obrazów najwybitniejszych przed-
stawicieli malarstwa polskiego.**

CENA EGZEMPLARZA OZDOB. OPR. 40 K.

O wspaniałem tem wydawnictwie pisze dr. Feliks
Kopera między innemi:

„...U nas pierwszem wydawnictwem, stojącem nie
tylko na poziomie europejskim, lecz przewyższającym
doborem dzieł pokrewne wydawnictwa zagraniczne,
a mającem za zadanie zapoznawać nasze społeczeń-
stwo i obcych z twórczością naszego narodowego
geniuszu w zakresie sztuk plastycznych, to „Sztuka
Polska“, wydawana pod kierownictwem Feliksa Ja-
sieńskiego i Adama Cybulskiego, nakładem księ-
garni H. Altenberga we Lwowie“.

Sztuka Ludowa w Polsce

Część I.: Dzieje mieszkań ludowych w Polsce,
Część II.: Zabytki sztuki ludowej w Polsce.

Dzieło zawiera 374 rycin w tekście

Cena egzemplarza broszur. 17 K., w ozd. opr. 20 K.

Akademia Umiejętności w Krakowie umieściła tę
książkę secundo loco na liście dzieł, które powinny być
nagrodzone z fundacyi im. Barszczewskiego.

